

MAGYARORSZÁG ÉS A NATO-BŐVÍTÉS

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS
MAGYARORSZÁG NATO-CSATLAKOZÁSÁNAK ESEMÉNYEIRŐL,
AZ 1994 TAVASZÁTÓL 1997 DECEMBER 15-IG TERJEDŐ IDŐSZAKBAN.

Készült: az American Friends Service Committee (AFSC) támogatásával
Készítette: dr. Csapody Tamás jogász, szociológus, az Alba Kör szóvivője.

Kiadta: ALBA KÖR

Budapest, 1461. pf.:225

Iroda / Office: Bp. 1055. Balaton u. 25. Tel./Fax: (36) 1/ 332-61-09.

E-mail: alba @ alba. zpok. hu

<http://www.zpok.hu/albakor>

TARTALOM:

I. ÁLTALÁNOS ÖSSZEGZÉS.....	2
II. AZ ALBA KÖR ÁLLÁSPONTJA.....	3
III. RÉSZLETES ÉRTÉKELÉS.....	5
1. AZ ELSŐ IDŐSZAK (1994 TAVASZ - 1995. DECEMBER 22.).....	5
2. A MÁSODIK IDŐSZAK (1995. DECEMBER 22. - 1997. NOVEMBER 5.).....	6
2/A. ESEMÉNYEK.....	6
2/B. NATO KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁK.....	9
3. A KAMPÁNY (1997. NOVEMBER 5.-14.).....	15
4. KAMPÁNYCSEND ÉS A NÉPSZAVAZÁS (1997. NOVEMBER 14.-e 24 ÓRA - 16.-a 19 ÓRA).....	17
5. AMI AZÓTA TÖRTÉNT (1997. NOVEMBER 16. - DECEMBER 15.).....	19

I. ÁLTALÁNOS ÖSSZEGZÉS

1. A NATO fennállása alatt másodszor történt meg, hogy az adott ország NATO tagságának kérdéséről népszavazás döntsön. Egy ilyen horderejű kérdésben alapvetőnek és kifejezetten kívánatosnak tartjuk, hogy az adott ország politikai vezetői kikérjék a lakosság véleményét is: alkalmazzák a népszavazás intézményét. Ezért fontosnak és a magyar demokratikus átalakulás szempontjából mérőfőldkőnek tartjuk, hogy - Lengyelországgal és Csehországgal ellentétben - Magyarországon NATO tagságáról népszavazás megtartására került sor, továbbá, hogy maga a népszavazás - ellentétben Szlovákiával - alkotmányos keretek között zajlott le. Véleményünk szerint ez - minden kritikánk ellenére - a népszavazás gondolatát következetesen elutasító, a népszavazás kockázatával szembe nézni nem tudó és a népszavazás kiírását elérni nem képes társadalmakhoz, a többi meghívott országhoz képest mindenképpen előremutató.
2. A magyar népszavazás lebonyolítása alapvetően demokratikus keretek között zajlott, a jog uralma alatt álló eseménynek tartjuk és éppen ezért annak eredményét elfogadjuk és tiszteletben tartjuk.
3. A népszavazáshoz vezető törvénysértésektől hemzsegő utat, az írott jog és a szokásjog lábbal tiprását, elsősorban a szabad vélemények tudatos elhallgatását, a média voltaképeni megvásárlását, a személyi összefonódások rendszerét, a rendszerváltás előtti egypárti módszerek visszatérését, a parlamenti ellenzéki szerep teljes hiányát, a szervilis és kliensi viszonyokon alapuló elosztási mechanizmust, a volt reformkommunistákra és volt demokratikus ellenzékre, konzervatívokra és liberálisokra, kormánypártiakra és ellenzékiekre, népiekre és urbánusokra éppúgy jellemző antidemokratikus gondolkodást, a hatalommal való következetes és tudatos visszaélést viszont a legteljesebb mértékben elítéljük. Mindezeket, a még nyilvánvalóan hosszan velünk élő múlt szomorú visszatéréseként értékeljük.
4. Szomorú volt látni, hogy a pártállam emlőin nevelkedett valamint a rendszerváltást követően szerepet kapott állami- és pártvezetők, hol kormánypárti, hol ellenzéki képviselők egyaránt nem voltak képesek a NATO-csatlakozást alárendelni a törvényeknek, hogy a korábban a Varsói Szerződés propagandistái, külügyesei és katonái most, a módszerek változtatása nélkül a NATO-csatlakozás - ismét biztos egzisztenciát teremtő - propagandistái, utazó NATO-nagykövetei, kvázi-NGO-k NATO-lobbystái lettek.
5. Magyarországon nem volt érdemi vita az ország NATO-csatlakozásáról. Nem is lehetett, hiszen mind a pártok, mind pedig a kutatóműhelyek és értelmiségiek adósak maradtak a NATO-csatlakozás érvrendszerével. A politikai, a média és a gazdasági elit egyértelműen NATO párti volt. Ennél is nagyobb probléma, hogy - néhány kivételtől eltekintve - az elitek intoleráns, antidemokratikus, agresszív és kirekesztő módon viselkedtek a másként gondolókkal szemben. Az elitek olyan társadalmi légkört teremtettek Magyarországon, hogy akik NATO-ellenesek mertek lenni, azokat szélsőségeseknek, marginális csoportokhoz tartozóknak, antidemokratikusan gondolkodóknak és a régi rendszer híveinek, azaz megvetésre méltónak minősítettek.
6. A NATO népszavazáshoz vezető út pontosan jelzi, hogy Magyarország csak formálisan, gyakran pedig még úgy sem képes járni az alkotmányos demokráciák útján, hogy a erősen vegyes összetételű, különböző elit csoportoktól mennyire idegen a demokratikus játékszabályok tiszteletben tartása, a törvények mindenek felettségének elfogadása.
7. Az alkotmányos demokráciához szükséges alapvető törvények hiányoznak vagy alkalmazhatatlanok, illetőleg nincs szankció rendszerük és betartása a mindenkorai politikai szándék függvénye. Európai színvonalú összeférhetetlenségi, reklám- és médiatörvény nélkül, valamint független értelmiség, független kutatóintézetek és független médiák nélkül nem lehetséges az Európához és az alkotmányos demokráciák családjához tartozni, még akkor sem, ha az ország a NATO tagja lesz.

na fognunk. Most is úgy ítéljük meg mint ahogyan azt az első NATO-ellenes dokumentumunkban, 1995 májusában kifejezésre juttattuk: pártoktól és a cél érdekében akár szélsőséges elemeket is integráló csoportoktól való határozott és egyértelmű elhatárolódásunk megfelelő lépés volt, és a NATO-csatlakozást ellenzők ügyét is előre vitte.

6. Az Alba Kör az önmagának kitűzött célokat - egy kivételével - maximálisan megvalósította. Az Alba Kör szerény strukturális és gazdasági kereteit messze meghaladva tudta folyamatosan és disszonáns hangok nélkül képviselni a NATO ellenességet. Hiteles, erőszakmentes békecsoporthoz tartoztunk képesek társadalmi szinten megszólalni, alternatívákat kidolgozni, racionális és valódi ellenérveket felmutatni. Példát tudtunk adni egy felelős, átgondolt, szélsőségektől mentes civil politizálásra és a civil kurázsi térnyerésére. A törvények betartatása kapcsán az alkotmányos demokrácia elveinek érvényesüléséhez tudtuk hozzájárulni. A Dávid és Góliát küzdelmének kimenetelét illetően nem voltak illúzióink, mégis számos alkalommal tudtuk megadásra készíteni a hatalmat.
7. Nem sikerült viszont a civil társadalmon belül olyan maggá válni amely szervezeteiket vonz és nem sikerült egy NATO-ellenes civil, egytémájú, alternatív mozgalmat létrehozni. A magyar társadalomfejlődés szempontjából ezt tartjuk a legnagyobb elmaradt lehetőségnek.
8. Ennek elmaradásának nyilván számos társadalmi oka van, de mindemellett nekünk is van ebben szerepünk, tehát önkritikusan kell ebből a szempontból is szemlélni az elvégzett munkát.
9. Sikereink nem tévesztenek meg minket a tekintetben, hogy abban lényeges szerepe volt annak is, hogy a politikai és média elit a NATO kérdését - egyébként tévesen - a parlamenti és a parlamenten kívüli pártok küzdelmeként értékelte, valamint, hogy NATO kérdésében éveken keresztül nem volt parlamenti ellenzék, továbbá, hogy szerény mobilizáló képességű békecsoporthoz tartoztunk a hatalomnak sohasem jelenthetett sem valós veszélyt, sem pedig konkurenciát. Minket szalonképes, de eredendően marginális csoport-

ként lehetett kezelni, olykor pedig a többi NATO-ellenző szervezettel szemben preferálni. Más esetben pedig a demokrácia kellemetlen, de azzal együtt járó, a demokrácia létét demonstrálni hivatott, kisebbségi szerepkör betöltésére választott ki minket a hatalom.

10. A társadalmi struktúra - sajnálatos - differenciálatlansága, a NATO probléma - hamis - definiálása és a hatalmi elit kínálta, szinte önkéntesbe hullott, nevezett lehetőségekkel minden esetben igyekeztünk élni, olykor éppen ezek miatt a vendégjoggal „visszaélni”. Tudatosan és sikeresen törekedtünk arra, hogy „öfelsége ellenzéke” adta teret kihasználjuk, de kompromisszum nélkül képviseljük a hatalom kritikáját. Éppen ezért érhetünk el sok esetben a többi NATO-ellenes szervezetenél gyakran nagyobb eredményeket és váltottuk ki gyakran a többi NATO-ellenes szervezetenél hevesebb indulatokat a hatalomból.
11. Többször elmondtuk, hogy az Alba Kör - taglétszáma, kapacitása stb. miatt - a NATO kérdésében messze túlreprezentált volt a magyar és nemzetközi sajtóban. (Mintegy 100 interjút adtunk és nevünk több százszor került leírásra vagy kimondásra a hazai és külföldi médiákban.) Ez azonban nem azonos azzal, mintha az Alba Kör által képviselt nézetek, vagy a NATO-csatlakozást ellenzők túl lettek volna reprezentálva. Pont ellenkezőleg gondoljuk: a NATO-csatlakozásról a HM által készített közvélemény-kutatások által mutatott arányok soha, semmilyen időszakban nem tükröződtek a médiában. Vagyis a NATO-csatlakozást ellenzők (24-35%) és a kérdésben bizonytalankodók (12-26%) sohasem kaptak - még megközelítőleg sem - számarányuknak megfelelő média-szereplési lehetőséget.
12. Az Alba Kör az elért eredményei ellenére sem kíván változtatni eddigi civil státuszán, a felhalmozott tapasztalati, kapcsolati valamint ismertségi tőkét kizárólag a civil társadalom keretei között, változatlan céljai elérése érdekében kívánja felhasználni.
13. Nemcsak a hatalom jogtipró és visszataszító magatartását kívánjuk azonban kritika tárgyává tenni. Súlyos kritikával kell illetnünk a nyugati és amerikai alapítványokat, civil és

8. A magyar lakosság a hivatalos NATO-propaganda által félrevezetetten, alapvető információk, tehát alternatívák hiányában szavazott a tagságról.
9. A választópolgárok nem voltak tudatában annak, hogy Magyarország a NATO tagjaként milyen kötelezettségeket vállalna. Kriteriumok és feltételek nélküli NATO tagságra mondott igent a lakosság. Ennek következtében a magyar kormány és Országgyűlés korlátlan felhatalmazást kapott, olyan feltételekkel lép Magyarország a népszavazás által "legitimálva" a NATO-ba, amelyet a NATO diktál és amelyet a magyar politikai elit akar.
10. A NATO népszavazás azonban azt is megmutatta, hogy Magyarországon még annál is gyengébb a civil társadalom mint azt addig hinni lehetett. Nincsenek alternatív mozgalmak, de még ezek csírái is alig léteznek. A NATO kérdése nem tudott generálni egy No NATO mozgalmat, nem tudott életre hívni egy társadalmi összefogást, a NATO-ellenzők képtelenek voltak összefogni. Akár csak a rendszerváltást megelőzően most is minden át- és túlpolitizált, a NATO kérdése is politikai érdekektől és a pártpolitika által volt vezérelt.
11. Az alkotmányos demokráciában élő szabad világ országai többségükben NATO tagországok is egyúttal. Ezért ezek az országok, ezen országok pártjai és sajtója nem volt érdekelt abban, hogy a magyar törvénytelenések napvilágra kerüljenek. A NATO-bővítést ellenző párt teljes egészében (itt elsősorban a zöld pártokra gondolunk), a média döntő többségében pedig elfelejtkezett rólunk, illetőleg saját országán belüli ratifikálási folyamatra koncentrált, jelezve ezzel is szűklátókörűségüket.
12. A lakosság egyoldalú tájékoztatása és főleg az, hogy a lakosságot nem volt mód gondolkodásra készíteni, ha nem is a NATO tagság, de az Európai Unió tagság kérdésében megtartandó népszavazás kérdésében nagyon könnyen visszaüthet. Ami pedig a NATO-csatlakozás érdekében Magyarország esetében történt az nem kívánt irányba viheti, de mindenképpen lassíthatja Magyarország demokratikus fejlődését.

II. AZ ALBA KÖR ÁLLÁSPONTJA

1. Az Alba Kör - ismerve a magyar közállapotokat és a pro-NATO oldal tevékenységét - teljesen érhetőnek tarja a népszavazás eredményét, ugyanakkor csalódottan veszi azt tudomásul. Tiszteletben tartjuk az alkotmányos demokrácia szabályait (hiszen mi is ennek betartását kértük és kérjük számon a hatalomtól), ezért tiszteletben tartjuk a választópolgárok népszavazáson kinyilvánított akaratát és tudomásul vesszük a többségi akaratot.
2. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy NATO-ellenes véleményünk megváltozott volna. A népszavazás azt is egyértelműen megmutatta, hogy legalább mintegy 600 ezer ember ellene volt a NATO tagságnak, tehát ebből nyilván voltak számosak olyanok, akik velünk azonos vagy hozzánk hasonló érvek miatt szavaztak nemmel. A népszavazási eredmények tükrében is megerősítve érezzük magunkat abban, hogy kisebbségi véleményként ugyan, de NATO-csatlakozás ellenes véleményünknek van létjogosultsága ebben a hazában.
3. Annál is inkább így gondoljuk ezt, mivel eddig egyetlen NATO-csatlakozást megkérdőjelező érvenket sem sikerült megcáfolni és a többségi akarat elfogadása egyáltalán nem mérvadó a NATO kérdésében vitázó felek igazságának eldöntése szempontjából.
4. Természetesen nem állítjuk, hogy a népszavazáson minden nem szavazatot adó állampolgárral azonosan gondolkodunk. Kifejezetten ennek ellenkezőjét mondjuk: amennyiben a nem szavazatok bizonyos része valamilyen szélsőséges oldalról érkezett, úgy ezen szavazókkal nem tudunk semmilyen közösséget vállalni.
5. Ehhez kapcsolódik, hogy a népszavazás eredményének ismeretében sem gondoljuk azt, hogy a siker reményében hármilyen párttal vagy szélsőséges nézeteket vallókat tömörítő, esetleg militarista meggondolásból NATO-ellenző szervezettel össze kellett volna

alternatív szervezeteket is. Úgy gondoljuk, hogy ebben a nemzetközi szinten is jól ismert helyzetbe, amibe Magyarország Madrid után került, a nevezett szervezeteknek kérés nélkül is segíteniük kellett volna a Madridban meghívott országok NATO ellenzőinek. Azáltal pedig, hogy rendszeresen kértünk tőlük morális, szellemi, média és anyagi támogatást, - néhány kivétellel - elhanyagolható segítséget kaptunk csak. Úgy érezzük, hogy a nyugati és amerikai NATO-ellenes esportok cserbenhagytak minket és a közép- és kelet-európai alternatívokat. Ők is felclősek tehát azért, hogy a demokrácia megcsúfolásával győzhetett, illetve hogy ilyen arányban és hogy egyáltalán győzhetett Magyarországon a NATO-barát hatalom.

14. Az Alba Kör NATO-ellenes tevékenységére anyagi segítséget kapott az ASFC-től, az amerikai kvéker szervezettől. Az AFSC anyagi támogatása tette lehetővé az 1997 november elején Budapesten megrendezett nemzetközi No NATO konferenciát (támogatás mértéke: 12 ezer USA dollár) és egy No NATO könyv megjelenését (Csapody Tamás - Vit László: Ámokfutás a NATO-ba. Cartafilus. Bp., 1997. /2800 USA dollár/). Ezen kívül a kvéker 500 USA dollárral és egy az Egyesült Államokban élő magyar származású vállalkozó 1000 (ezer) dollárral támogatta a 100 ezer darab röplap előállítását és terjesztését. Ezen kívül az Alba Kör a NATO-t ellenző tevékenysége (1995 május-1997 november) a különböző pályázatokból

származó, a mindenkori rezszi költségeiből eddig mintegy 300 ezer forintba került (telefon, fax, fénymásolás, posta, transzparens).

15. A népszavazást követően is rengeteg feladata van az Alba Körnek. Ezek többsége teljesen független a NATO kérdésétől (pl. polgári szolgálatosok érdekképviselője, erőszakmentes gondolkodás terjesztése, katonai ombudsman bevezetésének elérése, taposóaknák teljes körű betiltása). Számos feladatunk abból ered, hogy a népszavazás előtt elindítottunk néhány ügyet (pl. ORTT ügyek, Kovács László feljelentése). Fontosnak tartjuk az elmúlt évek és hónapok dokumentálását, mivel a KüM és a HM által kiírt, a közelmúltat feldolgozó pályázatai máris egy hamis történetírás alapjainak lerakását célozták meg. Magyarország NATO-csatlakozásáig és azt követően is számos feladat kínálkozik, hiszen megkezdődött a magyar hadsereg teljes átfegyverzése, természetvédelmi területeken való radarállomások létesítése, a NATO-kompatibilitás megteremtése érdekében történő katonai kiadások titkolt növelése és változatlanul folyik a lakosság félrevezetése. Előre látható pontosan az is, hogy ahogyan most Közép-Európa privatizációs botrányoktól, úgy néhány év múlva a katonai beszerzések kapcsán megvalósult korrupciótól lesz hangos ez a térség. (Az Alba Körnek nincsen kialakult véleménye az EU-integrációról és nem is várható, hogy EU-integráció ellenes szervezetté válik.)

III. RÉSZLETES ÉRTÉKELES

1997. november 16-án népszavazás volt Magyarországon az ország NATO tagságáról. A népszavazáshoz vezető utat érdemes időszakokra bontani. Az első időszak 1994-es országgyűlési képviselő-választástól 1995 decemberéig, a Munkáspárt népszavazási kezdeményezésének elutasításáig tartó időszak. A második időszak

az említett elutasítástól a népszavazási kampány kezdetéig tartott. A harmadik periódus időszaka a NATO kampány közel tíz napja, a negyedik a kampánycsend két napja és a népszavazás, míg az ötödik a népszavazás befejezésétől a népszavazás eredményének parlamenti elfogadásáig tartó időszak.

1. AZ ELSŐ IDŐSZAK

(1994 tavasz - 1995. december 22.)

1. Az 1994-es országgyűlési választások során a Magyar Szocialista Párt (MSZP) választási programjába foglalta, hogy Magyarország

NATO tagságáról népszavazást kíván tartani. A választásokat megnyerő MSZP és a vele együtt kormányra került Szabad Demokraták

Szövetsége (SZDSZ) által készített kormányprogram is tartalmazza a népszavazás kiírásának szándékát annak ellenére, hogy az SZDSZ már ekkor mindent elkövetett annak érdekében, hogy ez az MSZP-s vállalás ne szerepeljen a kormány programjában.

2. 1995 őszén a parlamenten kívül rekedt Munkáspárt aláírásgyűjtést kezdeményezett azért, hogy Magyarország NATO tagságáról népszavazás döntsön. A Munkáspárt megszerezte a törvényben előírt számú hiteles aláírást, de az Országgyűlés a népszavazásról szóló törvényt súlyosan megsértve, saját politikai érdekeitől vezérelve, valamint a NATO tagság alacsony támogatottsága miatt (1995 decemberében a lakosság 46 százaléka mondott volna csak igent a NATO tagságra!) nem írta ki a népszavazást. Az Országgyűlés ugyanakkor határozatot hozott arról, hogy „amikor a csatlakozás feltételei ismertté válnak”, a NATO tagságról népszavazást fog kiírni. Tette ezt akkor, amikor egyébként mindent elkövetett a NATO-csatlakozás érdekében (politikai döntések, szerződések, jogharmonizáció, szabványok átvétele stb.).
3. Az Országgyűlés határozata miatt a Munkáspárt az Alkotmánybírósághoz (AB) fordult jogorvoslatért, de az AB közel két hónap gondolkodási idő után kizárólag saját illetékességének hiányát tudta megállapítani. Ezáltal formálisan nem, de gyakorlatilag jóváhagyta a parlament törvénytelen döntését.
4. A média, a politikai elit akaratának megfelelően, az értelmiség teljes hallgatása mellett törvényesnek és progresszívnek állította be a parlament döntését, az AB döntését pedig a parlamenti döntés teljes jóváhagyásaként kommunikálta.

5. A parlamenti pártok a NATO tagságot egyhangúlag támogatták. (Az első szabad választások idején, 1990-ben, a választásokon elindult valamennyi párt még független, semleges Magyarország elérését tűzte ki célul!) A hadsereg átalakítás és a NATO-IFOR kötelékben való magyar részvétel mibenléte heves vita tárgya volt ugyan, de ezek a hajszálrepedések nem jártak együtt az északatlanti integráció hasznosságának megkérdőjelezésével.

6. 1995 májusában Magyarország adott otthont - Kelet-Közép Európában először - az északatlanti közgyűlésnek. Ebből az alkalommal tartotta meg az Alba Kör első NATO-ellenes megmozdulását, amikor is közzétette NATO és NATO-csatlakozás ellenes 24 pontját, amit aztán az „Érted vagyok” című negyedéves réteglapon kívül soha, semmilyen lap nem volt hajlandó közölni.

7. 1995 végén megalakul miniszterek, országgyűlési képviselők, köztisztviselők, katonai vezetők, ellenzéki, illetve kormánypárti politikusok által a NATO tagság érdekében alapított Manfred Wörner Alapítvány (MWA). Ezzel háromra nőtt azon „álcivil” vagy kvázi-NGO szervezetek száma (Honvédség és Társadalom Baráti Kör /1994/, Magyar Atlanti Tanács /1992/) amelyek bár jogilag független civil szervezetek, de alapítói, tagságuk, vezetőségük és anyagi forrásaik tekintetében sem civil, sem pedig független szervezeteknek nem tekinthetők. Ezen kvázi-NGO-k a nyilvánosságra sohasem került közpénzek felhasználásával népszerűsítették a NATO-csatlakozást.

2. A MÁSODIK IDŐSZAK

(1995. december 22. - 1997. november 5.)

2/A. ESEMÉNYEK

1. 1995 decembere és 1997 nyara között a kormánypártok és az ellenzék hallgatólagosan egyetértett abban, hogy mégse kerüljön sor népszavazásra. Ennek az egyértelműen kitapintható közös akaratnak tudható be, hogy egészen 1997 januárjáig nem készült el az

ún. NATO kommunikációs stratégia, illetőleg, hogy az Országgyűlés 1996-ban erre a célra a Külügyminisztérium esetében elégségesnek ítélt 120 millió forint, a Honvédelmi Minisztérium esetében mintegy 35 millió forint jóváhagyását. (Amennyiben már ekkor

- nyilvánvaló lett volna a népszavazás megtartása, akkor ennél sokkal több pénzt irányoztak volna elő a NATO-kampány megtartására.) Ezen viszonylag alacsony költségvetési előirányzatnak tudható be az is, hogy akkor, amikor 1997 tavaszán-nyarán az MSZP mégis a népszavazás megtartása mellett határozta el magát, a kormány tartalék alapjából került NATO-propaganda felhasználásra több tízmillió forint (pl. NATO Expressz, kvázi NGO-k támogatása).
2. A népszavazás megtartásának deklarálásával egy időben, 1997 júliusában, a kormány népszavazással kapcsolatos alkotmánymódosító javaslatot terjesztett be az Országgyűlés elé, amit azután az Országgyűlés el is fogadott. Az Országgyűlés szándéka ezáltal az volt, hogy a népszavazás érvényességi határát az addigi 50 százalékról leszállítsa 25 százalékra, csak hogy az elfogadott törvényszöveg ezt az akaratot nem tükrözte pontosan, nyitva hagyva ezáltal a lehetőséget többféle jogértelmezés előtt. (A népszavazást követően ezért lehetett a népszavazás érvénytelenségének megállapítását indítványozni /részletesebben lásd: 5. 2. pont alatt./) Az Országgyűlés ezáltal legitim módon, de az alkotmányos demokráciákban szokatlan módon, az íratlan demokratikus szabályokat súlyosan megsértve, a NATO-népszavazás megtartása előtt, a NATO-népszavazás érvényességének garantálása érdekében módosította a vonatkozó jogszabályokat.
  3. A kormánykoalíció még így sem merte vállalni a jogi következményekkel járó, ún. ügydöntő népszavazás kockázatát, ezért ún. véleménynyilvánító népszavazás kiírását határozta el. Ennek a népszavazási típusnak jelentősége alig lett volna, hiszen, ennek jogilag nincsen kötelező ereje, a véleménynyilvánító népszavazás eredményétől teljesen függetlenül az Országgyűlés szabadon dönthet. A kormány elfogadtatta a véleménynyilvánító népszavazás formáját a korábban mindenfajta népszavazás megtartását kifejezetten ellenző, ellenzéki pozícióban lévő Fidesz-Magyar Polgári Párttal (Fidesz-MPP), Független Kisgazdapárttal (FKGP) és Magyar Demokrata Néppárttal (MDNP), továbbá a népszavazás gondolatát korábban nem támogató többi ellenzéki párttal is. Ez a javaslat pontosan kifejezi a parlamenti pártok

- szándékát: úgy beváltani a népszavazás ígéretét, hogy annak nincs súlya, formálisan betartani a demokratikus játékszabályokat, miközben a választott megoldás a demokrácia kiüresedését jelenti.
4. A Fidesz-MPP saját politikai érdekeit szolgáló és már a következő évi választásokra figyelő felvetése nyomán, a kormány augusztusban megváltoztatta véleményét és ügydöntő népszavazás kiírását határozta el, egyben a NATO népszavazást összekötötte a magyar földtulajdonlás vitatott kérdésével. Tette mindezt azért, mert: 1.) az egyoldalú NATO-propaganda hatásait a közvéleménykutatási adatok már pontosan jelezték, (vagyis a NATO-tagságot igenlők aránya mintegy 60 százalékra nőtt), és a hatalom számára vállalható szintet ért el az ügydöntő népszavazás kockázata, 2.) változatlanul bizonytalan volt viszont, hogy a választópolgárok elmennek-e a népszavazás érvényességéhez szükséges arányban szavazni (a földtulajdonlással való összetársítással a nagyarányú részvételt akarták garantálni), 3.) ki akarták húzni a talajt a földtulajdonlással kapcsolatos ellenzéki népszavazási kezdeményezés alól. Az Országgyűlésben ádáz esata dúlt a földtulajdonlás körül kialakult helyzetről, miközben a NATO tagságról továbbra sem alakult ki semmilyen vita.
  5. A NATO népszavazás kimcnetelét is veszélyeztető, politikai és alkotmányjogi válsággal fenyegető helyzetet az Alkotmánybíróság (AB) oldotta fel, amikor a földtulajdonlás kérdésében a kormány népszavazási kezdeményezését alkotmányellenesnek mondta ki. Az AB ebben a kérdésben hozott döntésére nem kellett két hónapot várni, és ebben az esetben illetékességének hiányát sem mondta ki, mint két évvel korábban a Munkáspárt alkotmányossági panaszának esetében. Az AB ezáltal tanúságot tett arról, hogy az ő döntései sem minden esetben mentesek a napi politikától és a politika meghatározó szereplőinek érdekképviselésétől.
  6. A NATO és a Madridban NATO tagnak meghívott országok egyértelmű nyomást gyakoroltak Magyarországra azért, hogy legkésőbb 1997. november 16-áig tartassék meg a népszavazás, ellenkező esetben lelassul vagy lehetetlenné válik a magyar, cseh és lengyel csatlakozás. A népszavazás dátumá-

nak meghatározása tehát nem önálló magyar döntés volt, a magyar belügyekbe való beavatkozás egyértelműen kimondható.

7. Magyarország és a NATO között 1997 szeptemberétől folyó tárgyalásokról kizárólag felületes sajtónyilatkozatok hangzottak el. A tárgyalásokon képviselt magyar álláspont tárgyában az Alba Kör nyílt levelet írt Somogyi Ferencnek, a KüM integrációs államtitkárának, hogy lehessen szavazni a NATO politikai vagy katonai szárnyához való csatlakozásról is. Gyarmati Istvánnak, a Honvédelmi Minisztérium (HM) helyettes államtitkárának szintén nyílt levelet írtunk, hogy Magyarország tényleges, a GDP 1,9 %-át kitevő katonai kiadásai alapján képviselje az ország érdekeit. Az Alba Kör nyílt leveleire - ismételt sürgetésünk ellenére - mindezidáig nem érkezett válasz.
8. A NATO és Magyarország megállapodott abban, hogy a csatlakozási tárgyalások jegyzőkönyvei, a megállapodások tartalma nem kap nyilvánosságot. (A jegyzőkönyvek és a megállapodás tartalma azóta sem vált ismertté és nem is várható annak közzététele.)
9. Mindezek miatt az Országgyűlés megszegte említett saját, 1995 decemberében hozott határozatát, mivel a NATO-csatlakozás feltételeinek hiányában, de legalábbis feltételek nyilvánosságra hozatala nélkül írta ki a népszavazást.
10. Az Országgyűlés a népszavazáson fölteendő kérdést nem érték-semlegesen fogalmazta meg, ezáltal eleve az igen szavazatok megtételére ösztönözte a választópolgárokat. („Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság a NATO-hoz csatlakozva biztosítsa az ország védelmét?” - szövege a kérdés.)
11. 1996 augusztusában napvilágot látott a Magyar Katolikus Püspöki Kar (MKPK) „Igazságosabb és testvériesebb világot!” című, nagy visszhangzott kiváltott és széles körben ismertté vált körlevele, amiben a római katolikus egyház letette voksát az észak-atlanti integráció szükségessége mellett.
12. A történelmi egyházak egyike sem adott ki hivatalos NATO-párti nyilatkozatot, de mindegyik egyértelműen a NATO tagság mellett volt. Különösen bántó volt a történelmi egyházak egy-egy vezetőjének 1997

november elején nyilvánosan kimondott pro-NATO „magánvéleménye”.

13. A Magyar Katolikus Püspöki Kar (MKPK) két tagja NATO-propagandát fejtett ki. Keszthelyi Ferenc váci (1997 tavasz) és Mayer Mihály pécsi megyés püspök (1997 ősz) nyilvánosan agitáltak a NATO-csatlakozás mellett. Az Alba Kör Mayer Mihály egyházi és világi sajtóban megjelent állásfoglalásával kapcsolatban nyílt levelet írt az MKPK-nak azért, hogy határolja el magát a megyés püspök véleményétől és felkérje az MKPK-t arra, hogy a NATO népszavazás kérdésében helyezkedjen semleges álláspont-ra. (Az MKPK nem tett eleget ezen kéréseinknek, sőt ismételt megkeresésünk ellenére válasza sem méltatott minket.)
14. Az összes többi egyház, gyülekezet, vallási csoport néma maradt a NATO kérdésében, kivéve a római katolikus Bulányi György vezette Bokor bázisközösséget, amelyik határozottan elítélte a NATO-csatlakozást.
15. 1997 tavaszától színre lépett a NATO tagságot ellenző integratív civil szervezet, a Társadalmi Koalíció. Ezáltal a civil oldalon háromra emelkedett a NATO-t ellenző aktív szervezetek száma (Alba Kör, Társadalmi Koalíció, Semleges Magyarorszáért Alapítvány).
16. Az Alba Kör a magyar fegyverkezés elleni tüntetés (1995 november) és az 1995-ös és 1996-os Hiroshima-megemlékezések (augusztus 5.) alkalmával, amikor 40-50 civil szervezettel működött együtt, próbált NATO-ellenes civil mozgalmat létrehozni. Ez a szándék azonban nem járt eredménnyel.
17. 1997 nyarára egyértelmű vált, hogy sem a NATO tagságot ellenző pártok (Munkáspárt, MIÉP, Népjóléti Szövetség, Zöld Alternatíva), sem civil szervezetek nem képesek egymással együttműködni, továbbá, hogy semmilyen NATO-ellenes mozgalom nem tud kialakulni, mivel ezen szervezetek érvrendszerének csak a NATO-ellenes végkicsengése volt azonos, de kiindulási alapjaik és ideológiai megközelítéseik gyökeresen mások voltak.
18. 1996 májusában az Alba Kör végrehajtotta az első magyar polgári engedetlenségi (aktív erőszak-mentességi) akciót a NATO Exp-

ressz nevű média- és propaganda-vonat indulásának láncolással történő akadályoztatása révén.

19. A madridi csúcsra (1997. július 8-9.) az Alba Kör kiadta az ország biztonságát valóban fenyegető körülményeit számba vevő és a NATO-csatlakozás lehetőségével szemben egy másik alternatívát felkínáló, „Nemzeti Védelmi Charta” címet viselő dokumentumát. Ezt - akáresak az ún. 24 pontunkat - konkrét megkeresések ellenére egyik napilap sem volt hajlandó közölni. (Egyedül az „Érted vagyok” című lap hozta le a teljes szöveget, illetve az Új Magyarország című napilap közölt belőle részleteket.)

20. A NATO bővítésben és a közép-európai fegyvervásárlásokban érdekelt fegyvergyártó cégek intenzíven voltak jelen Magyarországon (Gripen, Boeing, McDonell Douglas, Dassault Aviation, Lockheed Martin, Pratt and Whitney, Lucent Technologies stb.). Anyagilag támogattak pro-NATO rendezvényeket (pl. NATO-Expressz, Magyar Atlanti Tanács konferenciasorozat), NATO-csatlakozást is propagáló hirdetéseket jelentettek meg (pl. Budapest Business Journal, Magyar Honvéd, HVG). 1997-ben a fegyvergyártó cégek Magyarország NATO-csatlakozása érdekében több száz millió forintot költöttek.

2/B. NATO KOMMUNIKÁCIÓS STRATÉGIÁK

1. 1997-ben a Külügyminisztérium (KüM) és a Honvédelmi Minisztérium (HM) összesen legalább 147 millió forintot költött a NATO-csatlakozás elfogadtatására. Ebből a pénzből a két minisztérium gyakorlatilag megvásárolta a magyar elektronikus és írott sajtó nagy részét. Az elektronikus médiákban megjelenő összes általuk támogatott műsor megsértette a médiatörvényt, mivel Magyarországon tilos politikai műsorok anyagi támogatása. De az általuk támogatott műsorok többsége azzal is megsértette a médiatörvényt, hogy a NATO-műsorok nem voltak tárgyilagosak, kiegyensúlyozottak és objektívek. A médiatörvény megsértését egy független, hivatalos testület, az Országos Rádió és Televíziós Testület (ORTT) - az Alba Kör és mások panaszai nyomán - számos esetben kimondta. A műsorok támogatása - egyetlen egy kivételtől eltekintve - sohasem került feltüntetésre.
2. 1997 júliusában a KüM elhárította az Alba Kör azon javaslatát, hogy a NATO-kommunikációs keret még rendelkezésre álló pénzei a pro és kontra nézeteket valló civil szervezetek között kerüljenek felosztásra. Javaslatunkat azzal indokoltuk, hogy a skandináv országokban az EU-csatlakozással kapcsolatban megtartandó népszavazás előtt a rendelkezésre álló pénzeket egyenlő arányban osztották szét a tagságot támogató és azt elutasító szervezetek között. A KüM hallani sem akart erről a javaslatról, majd

pedig úgy kommunikálta az Alba Kör javaslatát, hogy „az Alba Kör egyedül 50 milliót akar!”. Az Alba Kör másik javaslatán a KüM két hónapot gondolkodott, majd úgy döntött, hogy a szétosztásra került pénzekről és a támogatott projektekről nem hoz nyilvánosságra adatokat. E közérdekű adat elhallgatása miatt az Alba Kör az adatvédelmi biztoshoz fordult. Az adatvédelmi biztos eljárása során a ombudsmanhoz írt levelében a KüM illetéke (Eörsi Mátyás) letagadta, hogy egyáltalán tudomása lett volna arról, hogy az Alba Kör e tárgyban megkereste volna, miközben erről négy fő jelenlétében, hivatalos tárgyalás keretében volt szó, és amiről a másnapi MTI és Népszabadság egyaránt hírt adott. A KüM célja ezzel nyilvánvalóan az volt, hogy az adatok nyilvánosságra hozatalának és elmarasztalásának időpontját a népszavazás megtartása utáni időszakra tolja ki.

3. A KüM és a HM a NATO kommunikációs pénzeket pályáztatás nélkül, saját kapcsolatrendszerük mozgatásával, a nyilvánosság teljes kizárásával osztották szét. A két tárca, az ehhez kapcsolódó, hat millió forint feletti kifizetései esetében megsértette a közbeszerzési törvényt. Az Alba Kör júliusi felvetése nyomán, a KüM szeptember végén, a pénzek 80 százalékának szétosztása után volt csak hajlandó a pályázati feltételek közzétételére a Magyar Köztársaság hivatalos lapjában, a Magyar Közlönyben.

4. A KÜM NATO kommunikációs stratégiájából 9 tévéműsor, 14 rádióműsor ill. szerkesztőség, 2 videofilm ill. videofilm program, 13 rendezvény, 4 oktatási program, 2 kutatási program, 3 konferencia, 2 kiadvány, 7 cikksorozat, 5 napilap kapott támogatást, eddig összesen mintegy 110 millió forint értékben. Ezek mindegyike egyértelműen a NATO-csatlakozás egyoldalú előnyeit volt hivatott megjeleníteni.
5. A KÜM mintegy 8 millió forintot költött arra, hogy nagy amerikai, nyugat-európai napilapokban, azok mellékleteiben lobbyzzon a magyar NATO meghívásért. Ezen kívül segítette, illetőleg igénybe vette az Egyesült Államokban lévő magyar szervezeteket lobby-munkáját is.
6. A MTV1 Atlanti Expressz című 12 részes tévésorozatot és a Szabó család című rádióműsor NATO-t propagáló adásait az Alba Kör panaszbeadványa nyomán az ORTT jogerősen elmarasztalta. (Tehát a másodfokon eljáró ORTT összesen öt határozatban hagyta jóvá az első fokon eljáró ORTT Panaszbizottságának elmarasztaló állásfoglalásait). A határozatok kimondták, hogy a KÜM azáltal, hogy 9 millió forinttal támogatta az Atlanti Expresszt és 400 ezer forinttal a Szabó családot, NATO-propagandát fejtett ki és megsértette a médiatörvénynek a támogatás és a kiegyensúlyozatlanság tilalmára vonatkozó előírásait.
7. A televízió Három kívánság című népszerű gyermek műsora is a NATO-propaganda eszköze lett. A műsorban egy gyerek szokott valami szokatlant kérni, amit aztán a műsor szerkesztői teljesítenek. A KÜM 580 ezer forintot adott azért az MTV-nek, hogy egy gyerek „spontán” kérje, hogy a NATO brüsszeli központjába utazhasson és ott Javier Solanával találkozhasson. (A brüsszeli magyar NATO nagykövet, Simonyi András fiának osztálytársa lett „véletlenül” a Brüsszelbe utazó fiú!) A Népszava NATO melléklete „Három kívánság Javier Solánával” címmel, fényképpel illusztrált, maga a műsor pedig a helyszínen felvett adásban számolt be a médiaeseményről. Az Érdekvédők Polgári Közösségének panasa nyomán az ORTT Panaszbizottsága mindezek miatt elmarasztalta a műsorszolgáltatót.
8. A Európa Stúdió Kommunikációs Kft. többek között a KÜM a MWA szakmai támogatásával és a magyar fegyvervásárlási tenderben érdekelt amerikai fegyvergyártók (Lucent Technologie, Mcdonell Douglas) által nyíltan támogatott, NATO-t népszerűsítő, NATOPOLY című CD ROM-ot jelentett meg mintegy ötezer példányban. (Ugyanarról a Kft.-ről van szó, amelyik a KÜM-től 4.8 millió forintot kapott egy NATO-t népszerűsítő filmsorozat készítésére. Részletesebben lásd: 5/11. pont alatt.) Az 1997 nyarán elkészült CD ROM ingyen került terjesztésre. A CD ROM-on, mint egyedül NATO-ellenző szervezet az Alba Kör is szerepel anélkül, hogy a felvételkor tájékoztattak volna minket arról, hogy NATO-propaganda CD-ről és, hogy fegyvergyártók által támogatott, továbbá fegyvereket is reklámozó CD-ről van szó.
9. A Művelődési és Köznevelési Minisztérium vállalta, hogy 2268 közép és felsőoktatási valamint közművelődési intézménybe megküldi a NATOPOLY CD ROM-ot. Ez a tárcsa véleményünk szerint azt vállalta, hogy: 1.) közreműködik az erőszak kultuszának terjesztéséhez, 2.) visszaél a neki alárendelt intézmények felett gyakorolt rendelkezési jogával, 3.) a magyar fegyvertenderben érdekelt fegyvergyártókat népszerűsít (ráadásul egyoldalúan népszerűsít), 4.) ellenszolgáltatás nélkül, magáncég termékét terjeszti, 5.) közvetlenül részt vesz a NATO-propagandában.
10. Az Alba Kör minderről nyílt levelet írt a tárcának és kértük, hogy a postázott CD ROM-ok, a magánvállalkozás költségén, a Kft. címére kerüljenek vissza. A művelődési tárcsa provokációnak nevezte az Alba Kör felvetését és nem válaszolt érdemben levelünkre. Ezt követően az Alba Kör a tárcsa postázással együtt járó költségeire vonatkozó közérdekű adat eltitkolása miatt, az adatvédelmi ombudsmanhoz fordult. Ennek nyomán tisztázást nyert, hogy a tárcsa 235 ezer 870 forintot költött csak a postázással összefüggő kiadásokra. (A tárcsa továbbra sem ismerte el felelősségét és nem tett eleget kéréseinknek.)
11. A HM NATO kommunikációs stratégiájából szintén NATO-t propagáló rendezvények (BNV - Őszi Vásár NATO pavilonja, C+D haditechnikai szakkiállítás), sajtótermékek

- (Társadalmi Szemle folyóirat, Szabad Föld című hetilap NATO mellékletei) és műsorok kerültek támogatásra. A HM által 7 millió forinttal támogatott Família Kft. című tévéműsor tárgyában két alkalommal fogadta el az ORTT az Alba Kör panaszát, miszerint a műsor megsértette a médiatörvényt mert anyagi támogatást fogadott el és kiegyensúlyozatlanul tájékoztatott a NATO-ról.
12. Az ORTT a Szabó család és a Família Kft. ügyében kimondta, hogy ezen műsorok műfajuknál, szórakoztató jellegüknel fogva alkalmatlanok a NATO-ról szóló információk tárgyilagos közlésére. Mivel a KÜM anyagiilag más szórakoztató műsorokat is támogatott (pl. Három kívánság), sőt a rádió (MR) Kabaré-színházának egy Brüsszelben felveendő NATO-kabaré megtartására 500 ezer forintot adott, kijelenthető, hogy a két érintett tárcának még csak szándékában sem állt a korrekt, objektív és kiegyensúlyozott tájékoztatás adni a NATO-csatlakozásról.
  13. A HM-től természetbeni és pénzbeli, a KÜM-től pénzbeli (1.4 millió forint) támogatást kapott az Országgyűlés Honvédelmi Bizottságának elnöke (Mécs Imre) által vezetett Honvédség és Társadalom Baráti Kör (HTBK) nevű kvázi-NGO azért, hogy lakossági fórumok keretében meggyőzze a vidéken élőket a NATO-csatlakozás előnyeiről. (A mintegy 100 ilyen rendezvény egyikére sem kaptak meghívást a NATO-csatlakozást ellenzői.) Az 1994-ben alakult szervezet Josef von Ferenczy sajtómágnás folyamatos anyagi támogatását is élvezte.
  14. A KÜM és a HM az ORTT által megállapított törvénysértések után sem változtatott jogsértő magatartásán, magára nézve nem tartotta kötelezőnek ezeket a döntéseket és továbbra is szponzorálta az elektronikus médiákban megjelenő és a NATO propagálást hivatott műsorokat.
  15. A Magyar Televízió (MTV) végig akadályozta, míg a Magyar Rádió (MR) elősegítette az ORTT Panaszbizottságának munkáját vagyis a médiatörvény érvényesülését. Különösen a Família Kft. című műsor producereknek (Gát György) törvényszegő magatartása érdemel említést. A producer közel két hónapig, gyakorlatilag a népszavazás megtartásig nem volt hajlandó műsorának elbírálásához szükséges kazettát a Panaszbizottságnak átadni. A nevezett testület ezért külön is elmarasztalta az MTV-t.
  16. Az MTI és az országos napilapok korrekt módon, rendszeresen beszámoltak az ORTT döntéseiről. Az MTV-ről és az MR-ről ugyanez nem volt elmondható, mivel hallgatólagos egyezségük szerint „egymás belügyeibe” kölcsönösen nem avatkoznak bele.
  17. Annak ellenére, hogy az ORTT döntései vagyis a médiatörvény megsértése széles nyilvánosságot kapott, egyetlen egy parlamenti párt, kormányzati vagy ellenzéki képviselő, politikus, egyetlen Országgyűlési bizottság sem emelte fel hangját a folyamatos törvénysértés ellen.
  18. 1997 júliusában az Országgyűlés Külügyi Bizottsága (KB) egyhangúlag (!) meghozott döntése után, levélben szólította fel az ORTT-t arra, hogy a NATO-műsorokat elmarasztaló ORTT Panaszbizottsági döntést bírálja felül és „értelmezze rugalmasabban” a médiatörvényt. A KB ezáltal durván és jogsértő módon beavatkozott az ORTT munkájába. Az Alba Kör nyílt levélben szólította fel a Külügyi valamint a Kulturális és Sajtóbizottságot, hogy közösen vizsgálják meg a kialakult helyzetet, mondják ki a jogállami keretek megsértését és a minisztériumokat szólítsák fel a jogellenes magatartás megszüntetésére. Nyílt levelünkről a Külügyi Bizottság "sűrű programjára való tekintettel" a tavaszi ülésszakban, 1998. február - március folyamán (!) fog tárgyalni, míg a Kulturális és Sajtóbizottság válasza sem méltatta levelünket.
  19. Az ORTT ahelyett, hogy nyilvánosságra hozta volna a KB levelét és tiltakozott volna ellene, vitatható, formális indokokra való tekintettel azonnal hatályon kívül helyezte Panaszbizottságának a KB által kifogásolt döntését. Az Alba Kör panaszainak ügyében az ORTT azóta is folyamatosan megsérti a médiatörvényt azzal, hogy a számára előírt 8 napos határidőt 90-150 nappal rendszeresen túllépi. A Panaszbizottságnak (első fok) a műsorszolgáltatót elmarasztaló állásfoglalásait minden esetben enyhíti, továbbá a vétkes műsorszolgáltatót sohasem marasztalja el anyagiilag. Az ORTT ítélkezési gyakorlatában és a médiatörvény betartásának vonatko-

zásában az ORTT eleget tesz a KB által megfogalmazott elvárásoknak.

20. A jogerőre emelkedett ORTT-s határozatokban foglaltaknak eddig egyetlen elmarasztalt műsor sem tett eleget. Hiába kellett volna tehát a népszavazást megelőzően a médiatörvény megsértéséről az adott műsorszolgáltatónak közzétennie az elmarasztalását, erre egyszerűen nem voltak hajlandók. A műsorszolgáltatók ezáltal ismét vétének a médiatörvény ellen, de tehetik, hiszen erről a többi média szolidárisan hallgat, és maguk mögött tudják nagy befolyású szponzoraikat.
21. A NATO kommunikációs pénzekből egyetlen egy NATO bővítést ellenző szervezet sem kapott pénzt. Az Alba Kör a pénzek tisztességtelen és törvénytörő szétosztása miatt nem adott be pályázatot. Tudomásunk szerint a Társadalmi Koalíció, a Munkáspárt és a Zöld Alternatíva élt a pályázat lehetőségével. A Zöld Alternatíva pályázatát a KüM elutasította.
22. Sajtóértesüléseink szerint a Munkáspárt a miniszterelnökhöz írt levelében kérte, hogy a NATO kommunikációs pénzek a NATO-csatlakozást támogató és ellenző szervezetek között kerüljenek felosztásra. A levélre a miniszterelnök még csak nem is válaszolt. A KüM-től a Munkáspárt saját hetilapja részére mintegy 2 millió forintot kért, amiből fél millió forintot meg is ítélték számára. A Munkáspárt azonban ezt a pénzt sem vette fel, mivel a KüM által megfogalmazott szerződéstervezet szerint a KüM kizárólag abban az esetben adta volna oda is pénzt, ha az pro-NATO céllal kerül felhasználásra.
23. Az ORTT valamennyi esetben megállapította, hogy a médiatörvényt azáltal is megsértették a médiák, hogy támogatott műsorok esetében a műsorszolgáltató nem önállóan határozta meg a műsorszolgáltatás tartalmát. A Munkáspárt esete is jól példázza, hogy a NATO kommunikációs stratégia pénzeit egyértelműen NATO propagandára szánták, és nem igaz az a érintettek által hangoztatott állítás, miszerint „a támogatott műsoroktól csupán azt kértük, hogy beszéljenek a NATO témáról, de nem szoltunk bele abba, hogy mit mondjanak”.
24. A NATO kommunikációs pénzkeretből a KüM valamennyi országos napilapban és né-

hány réteglapban NATO-mellékleteket, NATO-oldalakat, NATO-sarkokat vásárolt lapenkénti 3-4.8 millió forint közötti összegért. A vidéki lapok NATO-anyagokkal való ellátása érdekében a KüM az MTI-Pressnek 2 millió 277 ezer 500 forintot utalt át. Az 1997-ben 3-4 hetente megjelenő NATO-oldalakon stb., az Alba Kör konkrét megkeresései ellenére sem kerülhetett megjelenésre No NATO érvrendszer. A nevezett lapok mellékletei 95 százalékban közöltek NATO-melletti írásokat.

25. Konkrét és ismételt megkeresések ellenére - ebben az időszakban - a Népszabadság, a Magyar Hírlap és a Kurír NATO-mellékletei egyetlen egyszer sem voltak hajlandók a hivatalos NATO képtől eltérő véleményeket közölni. A Magyar Nemzet NATO-mellékletei bizonyultak a legtoleránsabbnak, viszont itt is csak a lapfelület mintegy 10 százaléka adott helyt a NATO tagságot megkérdőjelező nézeteknek.
26. A napi- és hetilapok különböző véleményrovataiban megjelenhettek NATO-csatlakozást megkérdőjelező írások. Ezek leginkább a Népszabadság, a Magyar Hírlap és a HVG hasábjain láthattak napvilágot. A 168 óra című hetilap soha, semmilyen formában, semmilyen hírt nem volt hajlandó adni rólunk, illetve a többi NATO-ellenzökről.
27. A valamilyen szempontból alternatívnak számító lapok éppen úgy elzárkóztak a NATO tagságot megkérdőjelező írások közlésétől mint más lapok. A Magyar Narancs hetilap a heti hírrovatán kívül elvétve és nagyon nehezen adott helyt, a Liget folyóirat pedig sohasem adott helyt NATO-csatlakozást vitató írásoknak.
28. A folyóiratok közül a Rubicon Történelmi Folyóirat (574 ezer forint), az Élet és Tudomány (407 ezer forint), az Ifjúsági Magazin (450 ezer forint) és a Társadalmi Szemle (2x300 ezer forint) részesült a KüM NATO propaganda pénzeiből. Az Élet és Tudomány című természettudományi (!) folyóirat, a György Lajos fémjelezte Egyetemes Létezés Természetvédelmi Egyesület (ETK) felszólítása ellenére sem volt hajlandó a NATO-t propagáló cikksorozat ellensúlyozása érde-

kében NATO-csatlakozást megkérdőjelező írárok közzétételére.

29. A társadalomtudományi folyóiratokban (Kritika, Mozgó Világ, Világosság, Valóság, Századvég, Európai Szemle) lehetetlen volt a hivatalos NATO képtől eltérő tanulmányok megjelentetése. A bevezetőben említett összes periódusban a Társadalmi Szemle és az Eszmélet című társadalomtudományi folyóiratok bizonyultak a legnyitottabb magyar folyóiratoknak.
30. Az elektronikus média főműsoridőben kizárólag NATO-csatlakozás melletti műsorokat volt hajlandó sugározni. Az elektronikus médiák vezetői kifejezetten tiltották NATO vitaműsorok tartását, amennyiben néhány esetben mégis sor került ilyenre, úgy gondosan ügyeltek arra, hogy a NATO tagságot ellenzők minden esetben megalázó kisebbségben legyenek.
31. A vidéki rádiók jelentős része a frekvencia szétosztása kapcsán élvezett pozitív megkülönböztetés miatt a kormánypártok valamelyikének politikailag lekötelezettjévé vált. Ezért és a KÜM NATO-csatlakozást támogató anyagi támogatása miatt (a vidéki rádióstúdiók NATO-műsorai összesen 778 ezer forintot kaptak) ezen rádiók általában még vitát sem voltak hajlandók rendezni a NATO-csatlakozásról.
32. A vidéki helyi tévék és lapszerkesztőségek munkatársi köre jelentős részben azonos és pártpolitikai szempontból elkötelezett. A független újságírás szabályait figyelmen kívül hagyva - néhány kivételtől eltekintve - a parlamenti pártok homogén véleményét voltak csak hajlandók a lakosság felé kommunikálni.
33. Az elektronikus médiának a NATO-t ellenzőkhöz való egységesen negatív viszonyulása nemcsak a közszolgálati médiákra volt jellemző, hanem a Kft.-ék és kereskedelmi médiákra is. Például a NAP TV Kft. különböző műsorokra (NATO-blokk, riporter kerestetik NATO-feladatokra, NATO-kvíz) összesen 9 millió 453 ezer forintot, a Danubius kereskedelmi rádió pedig 3 millió 478 ezer forintot kapott a KÜM-től a NATO népszerűsítésére.
34. Az egyoldalú tájékoztatáson az új televíziós csatornák megjelenése sem változtatott. A

KÜM az egyik legnagyobb anyagi támogatást éppen az egyik új tévé csatornának (TV-2) ítélte oda (4 millió forint).

35. Az elektronikus médiák hírműsorai és az országos napilapok híryanaga megközelítőleg megfelelően tájékoztatott a NATO-csatlakozás ellenzőiről. A híryanagokban rendszeresen és szinte folyamatosan megjelenhetett az Alba Kör NATO-ellenes véleménye. Ezt a tájékoztatást rendkívül fontosnak és értékesnek tartjuk, ugyanakkor a műfaj sajátosságai miatt a NATO-csatlakozást ellenzők érvanyaga ezáltal sem jelenhetett meg.
36. Az országos napilapok közül különösen a Népszava volt az amelyik folyamatosan, míg a Magyar Hírlap és a Kurír volt az, amelyik a népszavazást megelőző hónapokban még híryanagot is alig közölt a NATO-t ellenzők és ezáltal az Alba Kör NATO-ellenes tevékenységéről. A Népszabadságot találtuk egyedül olyan sajtóorgánumnak amely korrekt módon tájékoztatott az "albás" NATO ellenességről. Külön kell hangsúlyozni, hogy a Magyar Távirati Iroda (MTI) szakmai és pártatlan munkájával a legteljesebb mértékben, a bevezetőben említett összes időszakban, kifejezetten meg vagyunk elégedve.
37. A Budapesten megjelenő idegen nyelvű hetilapok (Budapest Business Journal, Budapest Week, Der Neue Pester Lloyd) 1997 júliusától kezdve közöltek a hivatalos verziótól eltérő NATO-híreket, különösen a NATO kommunikációs stratégia törvényértéseiről való beszámolóikat tartjuk fontosak.
38. Különösen a madridi döntést és a népszavazást megelőző hónapokban a nyugati, az amerikai, sőt a japán sajtó is érdeklődést mutatott az Alba Kör NATO-ellenes munkája iránt. A kelet- és közép-európai sajtó felettébb gyér érdeklődést mutatott, egy-egy cseh, szlovák sajtóorgánum mellett csak az orosz sajtó érdeklődése volt átlagosnak mondható. Különösen értékesnek tartjuk ismételt megjelenésünket a Washington Postban és a Financial Times-ban és Reuters hírügynökség anyagaiban, valamint megjelenésünket a Newsweek-ben, a Boston Globe-ban, a L'Humanité-ben és számos finn és svéd médiában.

39. Az Alba Kör 1997 november első hétvégéjén az AFSC anyagi támogatásának köszönhetően, „A világ NATO nélkül” címmel, nemzetközi No NATO konferenciát rendezett Budapesten. A konferencián számos ismert NATO-ellenző tudós és mozgalom képviselője tartott előadást (Alistair Millar /BASIC-USA/, Bridget Moix /FCLN-USA/, Michael Simmons /AFSC-USA/, Prof. Jiri Matousek /Csehország/, Prof. Alexander Sergounin /Oroszország/, Xanthe Hall /IPPNW-Németország/, Jorgen Johansen /WRI-Norvégia/, Csapody Tamás /Alba Kör/, Vit László /közíró-Magyarország/, Matthias Reichl /KKAE-Ausztria/, Prof. Thomas Wallgren /Finnország/, Tobias Damjanov /INES-Németország/. A rendezvény csak részben váltotta be a hozzá fűzött reményeket, bár a sajtó beszámolt az eseményről. (A konferenciáról legátfogóbban a Népszabadság tudósított.)
40. Az Alba Kör hivatalosan megkereste a két legnagyobb magyar újságíró szövetséget (MUOSZ, MUK) és a nagy tekintélyű, független média-monitor tevékenységet végző Nyilvánosság Klubot azért, hogy az írott sajtóban tapasztalható egyoldalú NATO-propaganda ellen, a sajtó- és véleményszabadság szabad érvényesülése érdekében lépjenek fel. Valamennyi szervezetnek a kérdéshez tartozó összes dokumentumot megküldtük. A két újságíró szövetség elnöksége egyaránt elzárkózott mindennemű véleménynyilvánítástól. A Nyilvánosság Klub vállalkozott a médiafigyelésre, azzal a megkötéssel, hogy szakvéleményét kizárólag a népszavazás után hajlandó közzétenni. A két újságíró szövetség ezáltal egyértelmű választ adott hovatartozását illetően: kiállt az írott sajtó egyoldalú NATO-propagandája mellett és tudatosan nem állt ki a független tájékoztatás, a sajtó- és véleményszabadság mellett. A kialakult helyzetért felelősség terheli a Nyilvánosság Klubot is, hiszen a szólásszabadság nyilvánvaló megsértése ellen csak a népszavazást követően nyilvánít esetleg elmarasztaló kritikát.
41. A politika, a tudomány, a gazdaság és a sajtó vezető képviselőit az észak-atlanti csatlakozás érdekében tömörítő Magyar Atlanti Tanács (MAT) jelentős pénzeket kapott a KÜM-től (összesen 10 millió 557 ezer forint), amerikai magyar szervezetektől, a magyar fegyverüzletben érdekelt fegyvergyáraktól, a brüsszeli NATO-központtól, külföldi alapítványoktól és magyar bankoktól.
42. A kvázi-NGO MAT tagja a NATO kommunikációs stratégia pénzei felett rendelkező két tárca első embere (Kovács László, Keleti György) és a pénzek felett korábban (Szent-Iványi István) és jelenleg közvetlenül disponáló KÜM politikai államtitkár (Eörsi Mátyás), valamint HM politikai államtitkár (Fodor István) is. A tagok között van néhány, a NATO kérdésében „független” kutatóintézetként megszólaló tudományos műhely vezetője is (Magyar Külügyi Intézet /MKI/, Közép-Európa Intézet, Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központja /BHKK/, Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet /SVKI/). Ezen intézmények összesen mintegy tíz millió forinttal részesültek a KÜM NATO kommunikációs stratégiájából.
43. A nevezett intézmények által kapott támogatásokból kutatásokat és kiadványok finanszírozására került sor. Ezek egyikébe se kerülhetett be olyan személy, aki nem a hivatalos NATO képet lett volna hivatott munkájával erősíteni, viszont a támogatásokat odaítélő KÜM integrációs államtitkára (Somogyi Ferenc) és HM helyettes államtitkára (Gyarmati István) mint szerző vagy interjúalany több általuk támogatott kiadványban is közreadta nézeteit.
44. A MAT tagjai között található számos, a NATO-csatlakozást a különböző szaktudományok oldaláról alátámasztó, a médiában „el nem kötelezetlenként” megjelenő szakember is. A MAT tagja ezen kívül a médiában az ORTT által utóbb elmarasztalt NATO propaganda filmeket készítő néhány újságíró is (Hardy Mihály, Izbéki Gábor, aki 1997 őszéig az MTV Külpolitikai Stúdiójának a vezetője volt), sőt három folyóirat főszerkesztője is (Papp Gábor).
45. A MWA és a MAT működése alapján látható: 1.) a pénzek elosztása tekintetében súlyos összeférhetetlenség áll fenn a pénzeket elosztók pozíciója és tagsági, kuratóriumi tagsági viszonyuk között, 2.) egyenlőtlen pályázati esélyeket teremtődtek (saját szervezeteiket részesítették előnyben), 3.) ellenőrizhetetlen és személyes kapcsolatokon keresztül

bonyolódott a NATO-propaganda pénzek elosztása, 4.) a szervezet tagjainak véleménye

mint független magánvélemény jelent meg, miközben ennek az ellenkezője volt igaz.

3. A KAMPÁNY

(1997. november 5. - 14.)

1. A kampány időszakában a Belügyminisztérium (BM) 8 millió forintot áldozott arra, hogy a polgárok minél nagyobb számban menjenek el szavazni és, hogy minél többen szavazzanak igennel. Az ebből a pénzből gazdálkodó Országos Választási bizottság (OVV) hirdetményeinek, plakátjainak, közszolgálati illetve kereskedelmi televíziókban vetített reklámfilmjeinek szlogenje „Európa ránk figyel!” volt. Ezzel a népszavazás jogszerű lebonyolításáért és tisztaságáért testületileg felelős állami szervezet a hivatalos politikai üzenetet fogalmazta meg, miszerint a NATO-ellenzők Európa- és nyugat-ellenesek, a régi rendszer visszavárói és oroszbarátok. A BM és az OVB ezáltal nem érték-semlegesen közvetített információkat és nem kizárólag a népszavazás technikai lebonyolításához szükséges információkat közvetítette a lakosság felé. Különösen súlyos az OVB szerepe, hiszen ebben az esetben elvesztette függetlenségét és pártatlanságát.
2. A TV csatornáin kizárólag NATO-csatlakozás melletti politikai reklámok voltak láthatók. Ezek egy részét a KÜM fizette, míg más reklámokat a Manfred Wörner Alapítvány (MWA).
3. A MWA az ország számos településén és a fővárosban plakátokon, óriásplakátokon és napilapok hasábjain igen szavazatra buzdító fél és egyhatod oldalas NATO hirdetéseket jelentetett meg a népszavazás előtti két hétben „Sorsdöntés november 16-án” szlogenel. Ezek egyikén sem volt feltüntetve, hogy ki a feladó. (A televízióban sugárzott hirdetéseken a MWA neve olvasható volt.) Az Alba Kőr telefonon megkeresett néhány szerkesztőseget, de azok elzárkóztak a feladó kilétének közlésétől. Az Alba Kőr kérésére a Magyar Hírlap hajlandó volt a hirdetéseken feltüntetni, hogy „politikai hirdetésről” van szó. A Népszabadság és az Új Magyarország kivételével az összes többi hirdetés e fejléc nélkül került megjelenésre.
4. A „Sorsdöntés november 16-án” című, igenre ösztökélő anonim és nevesített hirdetések fő gondolatai: 1.) hogyha az ország tagja lesz a NATO-nak akkor megszűnik az általános hadkötelezettség, 2.) a NATO tagsággal Magyarország „a nyerő”, a „jó” oldalra kerül, 3.) a NATO a családoknak és az országnak végleges békét hozó szervezet, 4.) „a NATO-val a nagyobb biztonság kevesebbe kerül”. Ezek az üzenetek: 1.) hűen tükrözik a kérdéskör alacsony színvonalú megközelítését, 2.) pontosan jelzi a magyar politikai elit alacsony programalkotó képességét, 3.) szó szerint megegyeznek a kormány NATO kommunikációs stratégiájában leírtakkal és összezsengnek a parlamenti pártok hivatalos propagandájával, 4.) véleményünk szerint kivétel nélkül mind valótlan állítást tartalmaznak.
5. A MWA valójában a KÜM és a HM „civil” szervezeteként, a tőlük és a kormány tartalék alapjából, továbbá bizonytalan eredetű, de az üzleti világból (fegyvergyártók? bankok? magánvállalkozók?) származó bevételeiből mintegy 50 millió forint értékben áldozott a pro-NATO-kampányára. Az MWA anonim hirdetésével súlyosan megsértette a reklámetika szabályait, továbbá a nyilvánosság teljes kizárásával, a kormány tagjai és vezető politikusok saját NATO-párti szervezeteik között osztották szét a pénzeket.
6. A népszavazás hetében az Országos Műszaki és Fejlesztési Bizottság (OMFB) a lapokban egynegyed oldalas hirdetéseket jelentetett meg „Pályázati felhívás a NATO Tudomány és Békéért programjában való magyar részvétel támogatására” címmel. A fizetett hirdetés megjelentetésének időzítése egyértelműen annak a hivatalos nézetnek a demonstrálását szolgálta, hogy a NATO nem katonai szervezet, hanem a „tudomány”, a „béke”, a „környezetvédelem” és a „polgári biztonság” szervezete, valamint, hogy a NATO-bővítés „a partnerországok tudományos infrastruktúrájának erősítését” fogja szolgálni. Az OMFB ezáltal - a reklámetika szabályait

ugyan nem sértve - mégis részt vállalt a kormányzat megtévesztő propagandájában.

7. A napilapok egyenlő oldalas - feladó és fejléc nélküli - olyan hirdetéseket tettek közre, amelyek az Országgyűlés NATO-csatlakozást pártoló politikai nyilatkozat pontos szövegét tartalmazták.
8. A parlamenti pártok közül az MSZP, az SZDSZ és a MDNP kampányolt. A plakátjaik, szórólapjaik és politikai hirdetéseik megfeleltek a reklámetika szabályainak. Egyetlen igen szavazat megtételére buzdító, anonim röplap került forgalomba „Védett terület” című szlogennel. Ugy gondoljuk, hogy ezt állami szerv vagy pedig kvázi-NGO készítette, de készítője mindenképpen súlyosan megsértette a reklámetika szabályait.
9. A lakosság igen szavazatát - mint ahogyan a kampány előtti időszakban, úgy a kampány időszakában is - a parlamenti elit többek között a nacionalista kártya előhúzásával (felülről gerjesztett nacionalizmus), a bármikor fellobbantható délszláv háborús helyzet dramatizálásával, „az állandóan fenyegető szláv veszély” hangoztatásával próbálta elérni. A politikai elitet súlyos felelősség terheli, hiszen ezáltal tudatosan hozzájárult a lassan gyógyuló történelmi sebek feltépéséhez.
10. A népszavazás előtt három nappal, a négy történelmi egyház képviselői látogatást tettek a miniszterelnöknél. Az egyházakat érintő törvénycsomag mellett a megbeszélés másik témája a NATO népszavazás volt. A egyházak vezetői a miniszterelnöknek tett ígéretüknek megfelelően a NATO-népszavazáson való részvételre szólították fel az ország lakosságát. Nem álltak tehát ki az igen szavazatok megtétele mellett, viszont pusztán az a tény, hogy közvetlenül a népszavazás megtartása előtt felkeresték a kormányfőt, (a találkozás ténye és annak időzítése) politikai üzenettel bírt, továbbá az, hogy egyházfinanszírozási kérdésekkel kapcsolták össze a NATO-népszavazás ügyét, az a kölcsönös engedmények (a megvesztegetés, de mindenképpen a befolyásolás) benyomását keltette. Mindazonáltal az eseményről tudósító média félreérthető módon számolt be a találkozóról (úgy is lehetett érteni, hogy az egyházak a népszavazás ügyében támogatták a kormány álláspontját).
11. Ha eddig nem is, az utolsó héten számos szervezet fontosnak ítélte kinyilvánítani azt,

hogy véleménye szerint a népszavazáson igennel kell voksolni. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat több millió forintot költött ennek érdekében napilapok politikai hirdetéseire. Az új pro-NATO hangok közé (Antall József-emlékbizottság és Baráti Társaság, Batthyány Alapítvány, Piarista Diákszövetség, Magyar Szociáldemokrata Párt /MSZDP/, Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége /MSZOSZ/, Vállalkozók Országos Szövetsége /VOSZ/) alig vegyültek új pro NATO hangok (Mezőgazdasági Termelők Érdekvédelmi Szövetsége /METÉSZ, 1997 augusztusától NATO-ellenző/, Polgárok Érdekvédelmi Szövetsége /PÉSZ/).

12. 1997. november 13-án az Alba Kör a Pesti Központi Kerületi Bíróságon (PKKB) keresetet nyújtott be Kovács László külügyminiszter ellen, mivel a KüM kommunikációs stratégiájából kiosztásra került támogatásokkal a tárca folyamatosan megsértette a médiatörvényt. Az Alba Kör azért kíván élni a polgári per adta jogérvényesítés lehetőségével, mivel a KüM az ORTT döntései ellenére minden nyilvános fórumon tagadta felelősségét és mivel az ORTT döntéseinek sem jogi, sem politikai, sem pedig gazdasági következménye nem volt. Az Alba Kör keresete miatti felháborodásában, tanuk jelenlétében Kovács László hazaárulónak nevezte Csapody Tamást az Alba Kör szóvivőjét (1997. november 16. 3/4 21 h. Duna TV előcsarnoka.) A honvédelmi miniszter (Keleti György) a Família Kft. és más műsorok támogatása miatt ugyanúgy elmarasztható mint a külügyminiszter, ezért 1998 elején ellene is polgári pert kívánunk indítani.

13. A népszavazást megelőző utolsó munkanapon a HM és a Honvédszakszervezet hosszú alkudozás után megállapodott abban, hogy a tisztek jövő évi bére a szolgálati törvényben rögzített, csak 1999. január 1-jétől járó összeghez képest eléri a 80 százalékot, a tiszthelyetteseké pedig a 90 százalékot. A NATO népszavazásra való tekintettel HM ezáltal: 1.) gyakorlatilag elfogadta a szakszervezet követelését, 2.) elkerülte a NATO-népszavazás előtt számára igen kellemetlenül hangzó katonai tüntetés bejelentését, 3.) szavazókat szerzett a hadseregből. Az eset bizonyítja, hogy: 1.) a hadsereg tagjai - akárcsak a Varsói Szerződés idejében - a NATO tagság esetében is privilegizált helyzetbe kerül-

- nek, 2.) a kormány minden áldozatra kapható a NATO-csatlakozás érdekében.
14. A népszavazás előtti hétre időzített napilapok NATO-mellékletei helyt adtak az ellenzők nézeteinek ismertetésének, de ez sem mennyiségben sem minőségben nem volt kielégítő, és az előző hónapok elmaradt cikkei képtelenek voltak pótolni. A Népszabadság NATO-mellékletei viszont soha semmikor nem adtak teret NATO-csatlakozás ellenes véleményeknek.
  15. A kampánycsend megelőző utolsó számában szinte valamennyi országos napilap, valamilyen formában, egyértelműen kiállt a NATO-csatlakozás mellett. Különösen bántó volt a Népszabadság ezzel kapcsolatos szerkesztőségi cikke és a Népszava szerkesztési stílusa.
  16. A népszavazást megelőző hétre érvényes kampánycsend időszakát számos médium megsértette. Az Országos Választási Bizottság (OVV) hivatalosan megállapította, hogy a Magyar Hírlap, a Népszabadság és az Új Magyarország megszegte a kampánycsendet mivel a népszavazást megelőző héten a NATO népszavazásra vonatkozó közvélemény-kutatási adatokat közölt, illetőleg arra utaló megjegyzéseket tett.
  17. A OVV azon kívül, hogy megállapítja és nyilvánosságra hozza a kampánycsend megsértését, - törvényi szabályozás hiányában - nem tud további szankciókat hozni. Ily módon politikai, gazdasági és személyi követ-

- kezmények nélkül marad a kampánycsend bármilyen súlyú megsértése.
18. Az Alba Kör 100 ezer No NATO röplapot készíttetett, „Ha békét akarsz készülj a ...békére!” címmel. Ebből a népszavazás előtti héten Székesfehérváron és Dunaújvárosban 64 ezer, valamint Pécsen, Miskolcon, Látatlanban, Turán, Győrben, Komáromban, Szegeden, Dúsnokon, Bányán, Nőtincsen, Zircen, Solymáron összesen mintegy 5 ezer, míg mintegy 16 ezer Budapesten került felhasználásra (15 ezer megmaradt!). Sopronban és környékén 25 ezer emberhez jutott el ugyanez egy reklámújság hasábjain, fizetett politikai hirdetés formájában.
  19. A svéd zöld párti politikus, Peter Eriksson Budapesten járt azért, hogy az Alba Kör tevékenysége nyomán nemzetközileg is ismertté vált egyoldalú és törvénytörő NATO kampányról a helyszínen győződjön meg. A magyar NATO propagandáról és a reklámetikát megsértő hirdetésekről november 13-án tartott sajtótájékoztatót Budapesten. Peter Eriksson itt elmondta, hogy „komoly akadály lehet hazánk európai uniós csatlakozásának az a mód, amely a NATO-népszavazás ügyében folytatott magyarországi kampányt jellemezte”. Tapasztalatairól a svéd politikus írásos jelentést is készít, amit eljuttat a svéd és az Európa Parlament képviselőihez. (A sajtótájékoztatóról egyedül a november 17-i Magyar Hírlap számolt be.)

4. KAMPÁNYCSEND ÉS A NÉPSZAVAZÁS

(november 14. 24 óra - 16. 19 óra)

1. A népszavazás ellenőrzésében az Alba Kör nem vehetett részt. A parlamenti pártok egyike sem támogatta azt a javaslatot, hogy parlamenten kívüli pártok és társadalmi szervezetek képviselői is jelen lehessenek a szavazóhelyiségekben. A népszavazást ezért csak egyetlen NATO-csatlakozást ellenző szervezet, az Országgyűlésben egyetlen egy képviselővel jelenlévő párt, a MIÉP-nek volt módja ellenőrizni. (Jelen voltak a szavazóhelyiségek 50-60 százalékában.)
2. A parlamenti ellenzék két pártja (Fidesz-MPP és MDF) a népszavazás előtt, a következő évi választásokra gondolva felvetette, hogy nem bíznak a jelenlegi kormányban a

tekintetben, hogy a hatalmon levők csalás nélkül képesek lebonyolítani a választásokat. Amennyiben ez a gyanú a parlamenti ellenzékben felmerülhetett, úgy a csalás gyanúját egy, a parlament valamennyi pártjának teljes támogatottságát élvező NATO kérdésben sem lehet teljesen kizárni.

3. Az oxfordi Brit Helsinki Emberjogi Csoport amerikai ellenőrének, Daniel McAdamsnak az esetéről megdöbbenéssel értesültünk a sajtóból. Daniel McAdams-ot, a NATO-népszavazás hivatalos ellenőreit kilenc választóhelyiség közül hétbe nem engedték be, ahová beléphetett ott nem engedélyezték számára megjelenési arány ellenőrzését.

Megállapította, hogy a parlamenti politikai pártok nem éltek az ellenőrzés jogával, független ellenőrök hiányában kizárólag a kormány által kijelölt bizottsági tagok végezték a népszavazás lebonyolítását. Kiderült az is, hogy az OVB jegyzékbe foglalta azokat a szavazóhelyiségeket, ahová a megfigyelők ellátogathattak.

4. Az OVB elítélte mindazt ami Daniel McAdams-szal történt, a testület elnézést kért tőle, illetőleg a testület megállapította, hogy „egyedi” esetről van szó, „s abból általánosítani a választások tisztaságára és törvényességére nézve nem lehet”.
5. Az egyoldalú, törvénytörő NATO-kampányt elítélő oxfordi Brit Helsinki Emberjogi Csoportnak a NATO-népszavazásról készült gyorsjelentésében foglaltakkal teljes mértékben egyetértünk. (A gyorsjelentést létező egyedül az Új Magyarország tudósított, ugyanez ez a lap hozta le azt teljes terjedelemben is.)
6. Daniel McAdams esetét azért tartjuk fontosnak, mivel: 1.) pontosan mutatja, hogy a hivatalos szervek mennyire képtelenek voltak elfogadni, hogy őket is ellenőrizze valaki, 2.) jól jelzi, hogy az igen szavazatok mindenáron való produkálása érdekében milyen hisztérikus közállapotok alakultak ki, 3.) tükrözi a magyar sajtó állapotát.
7. Fontosnak tartjuk külön kihangsúlyozni, hogy mind a svéd parlament képviselője, mind pedig az oxfordi Brit Helsinki Emberjogi Csoport amerikai ellenőre ugyanúgy vélekedett a látottakról: „a durva propaganda-hadjárat olyan érzetet keltett, mintha Magyarország visszatért volna múltjába, amikor csak egyetlen jelöltet lehetett megválasztani” (idézet a brit jelentésből).
8. Az ellenzéki Új Magyarország címdalán, mint kormányellenes támadást hozta Daniel McAdams esetét, míg a többi lap hírt sem adott a történetekről, mindkét oldal bebizonyítva ezzel a független újságírás szabályainak megszegését.
9. Az Alba Kör soproni csoportja, gondatlanságból ugyan, de szintén megsértette a kampánycsendet. Az Alba Kör felkérésére a helyi csoport vállalta, hogy a Sopronban és környékén terjesztett Soproni Hírsztár című in-

formációs hetilap hasábjain jelentessen meg egy No NATO anyagot. Az anyag november 14-én meg is jelent és a lap jelentős része még aznap, a kampánycsend beállta előtt postaládákba is került, viszont a lap egyes példányai másnap is kihordásra kerültek. Az Alba Kör ezért november 17-én sajtónyilatkozatot adott ki, amelyben elismerte a törvény megsértését és felelősséget vállalt a történetekért. (A sajtónyilatkozatot az aznapi MTI-OS és a másnapi helyi megyei lap, a Kisalföld /címdalán/, teljes terjedelemben közölte, de azt hivatalosan a megyei főjegyzőnek is elküldtük.)

10. A Magyar Katolikus Püspöki Kar felhivatalos, szerdától kapható, de mindig vasárnapi keltezésű hetilapja, az Új Ember - egy NATO-tagságot elmarasztaló - cikkel megsértette a kampánycsendet. Ezt az OVB először hivatalosan megállapította, majd határozatát visszavonta. (Az Új Ember egyébként minden időszakban elzárkózott minden NATO-csatlakozást megkérdőjelező híryanag és cikk közlésétől.)
11. A kampánycsendet megítélésünk szerint a közszolgálati MTV 1-es csatorna „Népszavazás” című műsorai is megszegték (9. 30-10. h. és 17.05-17.40 h.). Ezen a műsorok hangvétele, narratori szövegei és képei megsértették a kampánycsendet, hiszen azok közvetlen vagy közvetett formában az igen szavazatok megtételére buzdítottak. Különösen visszatetsző volt, a templomból kijövőket bemutató képek leforgatása, az unokáinak jobb jövőjéért aggódó nagymamák, egy református lelkész megszólaltatása valamint a spanyolországi népszavazás példájának, NATO-t igenlő szavazati arányainak ismertetése, továbbá a „megtért” Javier Solana életútjának ismertetése. Mindezek miatt az Alba Kör panaszt nyújtott be az OVB-nek. A panasz elbírálására csak 1998 elején fog sor kerülni.
12. A sajtóból vett információ szerint a Munkáspárt és a Társadalmi Koalíció szintén panasszal fordult az OVB-hez, a kampány egyoldalúsága és a kampánycsend bizonyos műsorok általi megsértése miatt.
13. Az Országgyűlés népszavazást követő első napján az egyik ellenzéki képviselő (Dávid Ibolya / MDF) napirend előtti felszólalásában

egyebek mellett a kormány szemére vetette, hogy az a NATO-esatlakozás érdekében törvénysértő módon támogatott műsorokat. Az Új Magyarország szintén a népszavazást követő héten tartotta fontosnak, hogy nagy terjedelemben, visszatérően számoljon be

ugyanezekről a törvénysértésekről. Úgy ítéljük meg, hogy ezek nagyon fontos és értékes megnyilvánulások voltak, viszont képtelen oldani azon kormánypárti és ellenzéki közös felelősségen ami a népszavazás előtti közös hallgatásban nyilvánult meg.

5. AMI AZÓTA TÖRTÉNT

(1997. november 16. - december 15.)

1. A választásra jogosult 8 059 039 állampolgár közül, mindössze 3 968 668 fő (49,24%) vett részt a szavazáson, míg az érvényes szavazatok száma 3 919 114 volt. Ebből 3 444 131 volt az igen (85%), míg 574 983 volt a nem (15%) szavazatok száma.
2. Az Alba Kör november 19-én a népszavazás eredménytelenségének és érvénytelenségének megállapítása tárgyában beadvánnyal fordult az OVB-hez. Megítélésünk szerint e jelentés III. 2. 2. pontjában említett jogértelmezési lehetőség szerint, mivel a lakosság több mint ötven százaléka nem vett részt a népszavazáson és a népszavazásról szóló törvény továbbra is ehhez a részvételi arányhoz köti a népszavazás érvényességét, a népszavazás érvénytelen volt. (Az Alba Kör véleményétől teljesen függetlenül a MIÉP és a Társadalmi Koalíció is ugyanerre az álláspontra jutott.)
3. Az OVB érvényesnek és eredményesnek nyilvánította a népszavazást és elutasította az Alba Kör és az előző pontban említett szervezetek erre vonatkozó panaszát. Az OVB jogszerűen járt amikor panaszunk tartalmáról határozatot hozott, ugyanakkor egy jogállamban elképzelhetetlen, hogy ugyanazon szervezet egyszerre döntéshozó szervezet és a saját döntése ellen benyújtott panaszok elbírálására hivatott szervezet is egyben.
4. Az OVB elutasító határozata ellen az Alba Kör december közepén beadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz, a NATO népszavazás érvénytelenségének megállapítás érdekében. (A MIÉP ezt már korábban megtette.)
5. A Magyar Köztársaság elnöke (Göncz Árpád) az igennel szavazók mellett köszönetet mondott a nemmel szavazóknak is, azért, hogy rész vettek a szavazáson.
6. A kormányfő (Horn Gyula) és valamennyi parlamenti párt örömittasan és óriási győze-

- lemként értékelte a népszavazás eredményét. Ez megítélésünk szerint mindenképpen túlzó volt, hiszen a lakosság több mint fele még a fáradságot sem vette arra, hogy kinyilvánítsa véleményét.
7. A kormányfő a népszavazást követő első beszédében a sikerért többek között köszönetet mondott a parlamenti pártoknak, a szakszervezeteknek és egyes civil szervezeteknek, valamint az egyházaknak, a nem szavazatokat pedig a szélsőséges erőknek tulajdonította. Első megjegyzésével teljes mértékben egyetértünk (az említettek valóban minden törvényes és törvénytelen eszközt fölhasználtak a győzelemért, illetőleg megadtak minden segítséget hozzá), utóbbi állítását viszont a leghatározottabb visszautasítjuk.
  8. Az Országgyűlés népszavazást követő első munkanapján a frakcióvezetők határtalan örömüknek adtak hangot a népszavazás eredménye láttán. Egyedül az ellenzéki MDNP vezetője (Szabó Iván) kezelte - megelégedésünkre - differenciáltan a nemmel szavazók táborát.
  9. A Munkáspárt és a MIÉP a népszavazáson nemmel szavazókat saját munkájának sikereként értékelte. Ez, a népszavazást kizárólag pártpolitikai szempontból értékelni tudó, a miniszterelnökéhez hasonló differenciálatlan kijelentés nevetséges és valótlan.
  10. Az Alba Kör úgy véli, hogy minden NATO-esatlakozást ellenző szervezet - pozitív vagy negatív módon, de - mindenképpen hozzájárult a nemleges szavazatok arányának alakulásához. Megállapíthatatlan és egyben süketen annak firtatása, hogy a 15 százaléknál nem szavazatból kire, mekkora hányad eshet.
  11. A KüM 4.8 millió forintot adott az Európa Stúdió Kommunikációs Kft-nek, hogy hat ré-

szes „ismeretterjesztő filmsorozatot” készítsen a NATO-ról, amit aztán a népszavazást megelőzően 50 (!) vidéki kábel- és helyi tévés partnerhez, ellenszolgáltatás nélkül juttat el a Kft. Az Alba Kör panaszbeadványa nyomán az ORTT Panaszbizottsága november végén a támogatás elfogadása, a kiegyensúlyozatlan, egyoldalú tájékoztatás miatt elmarasztalta - az egyébként a NATOPOLY című CD ROM készítőjeként ismertté vált - Kft.-t. A Panaszbizottság külön elmarasztalta a Kft.-t azért, mert a Kft. egyik tulajdonosa maga a panaszolt műsor vezetője (Ó. Molnár Miklós) és a tulajdonosok között tévé és rádió alkalmazottak is vannak.

12. A KüM a Duna TV-nek 2.3 millió forintot adott azért, hogy egy NATO-t ismertető filmsorozatot készítsen „a határon kívüli nézők speciális kommunikációs igényeinek” megfelelően. A „NATO-mozaik” címmel elkészült filmsorozat utolsó adásának elején megszólal a műsor legfőbb támogatója (Kovács László) is. A sorozat epizódjai a népszavazást megelőző két hétben, főműsoridőben kerültek levetítésre. Az Alba Kör panaszbeadványa nyomán az ORTT Panaszbizottsága december elején elmarasztalta a műsorszolgáltatót, mivel az a támogatás elfogadása és a kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének megszegése miatt megsértette a médiatörvényt.

13. A Duna TV korábban felkérte az Alba Kört arra, hogy szerepeljen a „NATO-mozaik” című műsorban. A már akkor ismert törvénytelen támogatás ténye miatt az Alba Kör elutasította a szereplés lehetőségét. Ezt követően a sorozat szerkesztő-rendezője (Cselényi László) azzal próbálta zsarolni az Alba Kört, hogy az Alba Körre nézve dehonosztáló, korábban róla felvett képeket fog felhasználni. Az Alba Kör ezek után írásban tiltotta le a róla szóló összes felvétel levetítését. A letiltás ellenére a Duna TV felhasználta az Alba Körről korábban készült felvételeket és a műsor valótlanságot állított ak-

kor, amikor a nyilvánosság előtt úgy indokolta távolmaradásunkat, hogy az „taktikai okokból” történt. Ezzel a Duna TV megsértette a Polgári törvénykönyvnek a képmás és hangfelvétel nyilvánosságra hozatalára vonatkozó szabályait.

14. A Duna TV „NATO-mozaik” című bepanaszolt műsorának elején a külügyminiszter (Kovács László) hangot ad azon véleményének, hogy az ORTT döntését nem tarja megalapozottnak és az Alba Kör által korábban bepanaszolt, az ORTT által elítélt Atlanti Expressz című műsor eleget tesz a kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének. A külügyminiszter ezáltal nagy nyilvánosság előtt beismerte, hogy a Külügyminisztériumra és magára nézve nem tartja kötelező érvényűnek a médiatörvényt előírásait. Ugyanitt a külügyminiszter - tévesen - azt is mondta, hogy az Alba Kör a KüM-től 50 millió forintot kért NATO-ellenes kampányára.

15. Az Alba Kör megítélése szerint a Duna TV súlyosan megsértette az Alba Kör jó hírnévhez fűződő jogait. Ennek megállapítás érdekében 1998 elején polgári pert kezdeményezünk, amely során annak megállapítását szeretnénk elérni, hogy a külügyminiszter valótlán tényeket állított és, hogy a Duna TV jogellenesen használta fel az Alba Körről korábban készült felvételeket.

16. Az országos napilapok NATO-mellékletei - az egész évre kötött szerződések miatt - továbbra is megjelennek, immár valamennyi lap kizárólag NATO melletti cikkeket jelent meg.

17. Az Országgyűlés 1997 utolsó munkanapján (december 15.) megtárgyalta az Országos Választási Bizottság elnöke, illetve a belügyminiszter (Kuncze Gábor) beszámolóját a NATO-népszavazásról. A Ház elsőpró többséggel elfogadta a beszámolókkal kapcsolatos két határozati javaslatot, miközben az Alkotmánybíróság a népszavazás érvényességének kérdésében még nem döntött.

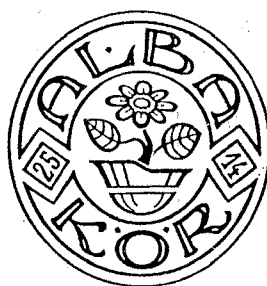
(E jelentést minden magyar illetékesnek és a szövegben szereplő érintettnek megküldjük. A jelentés teljes angol nyelvű fordítását a NATO-tagországok parlamentjeinek, az Európa Parlament és nyugati valamint amerikai békemozgalmaknak is megküldjük.)

HUNGARY AND THE NATO ENLARGEMENT

SUMMARY REPORT
ON HUNGARY'S ACCESS TO NATO
FROM SPRING 1994 TO 15TH OF DECEMBER 1997.

Supported by: the American Friends Service Committee (AFSC).
Written by: dr. Csapody Tamás lawyer, sociologist, spokesman of Alba Kör.

Published by: ALBA KÖR
Hungary, Budapest, 1461. pf.: 225.
Office: Budapest, 1055. Balaton u. 25. Tel. / Fax: (36) 1 / 332-61-09.
E-mail: alba @ alba. zpok. hu
http: // www. zpok. hu / albakor

CONTENTS:

I. SUMMARY IN GENERAL.....	2
II. ALBA KÖR STANDPOINTS.....	3
III. DETAILED SUMMARY.....	3
1. FIRST PERIOD (1994 SPRING - 1995. DECEMBER 22.).....	5
2. SECOND PERIOD (1995. DECEMBER 22. - 1997. NOVEMBER 5.).....	6
2/A. EVENTS, ACTIONS.....	6
2/B. NATO COMMUNICATION STRATEGIES.....	9
3. THE CAMPAIGN (1997. NOVEMBER 5 -14.).....	14
4. THE CAMPAIGN SILENCE AND THE REFERENDUM (NOVEMBER 14. MIDNIGHT - 16. 19 O'CLOCK).....	17
5. WHAT HAPPENED SINCE (1997. NOVEMBER 16. - DECEMBER 15.).....	18

I. SUMMARY IN GENERAL

1. This was the second time in NATO history that the issue of the membership of a country had been decided by referendum. We believe that it is essential and desirable to ask the opinion of the public in such an important question, through the institution of the referendum. That is why we regard it as important in respect of the democratic development of Hungary that - contrary to Poland and the Czech Republic - a referendum was held on our country joining NATO; furthermore - contrary to the Slovakian Republic - the referendum itself was held within the constitutional framework. In spite of all our criticisms, if we compare this situation to those in societies which consistently reject the idea of a referendum, are unwilling to accept the risk of a referendum, or are unable to succeed in holding one successfully, then the process was one that points to the future.
2. The Hungarian referendum was carried through in accordance with constitutional processes. We consider it an event governed by law. Consequently, we accept the result and respect it.
3. On the other hand, we condemn the manner in which the referendum was preceded by innumerable violations of law; the riding rough-shod over written and unwritten law, especially in the non-disclosure of freely expressed opinions; the buying of the media; the exploitation of a network of personal contacts; the bringing back of the methods of the one-party regime; the complete lack of the role of opposition in Parliament; the distributing mechanism based on servile clientele relations; the anti-democratic way of thinking which is a characteristic of both former reform-communists and former democratic opposition, both the conservatives and the liberals, both government and opposition parties, both the populists and the urbanists. We regard all this as a sorrowful return of the past, one that will continue for a long time.
4. It was regrettable to witness how state and party leaders who grew up in the one-party system, reached their positions with the change of the regime, and alternate as representatives of government and opposition, were unable to subordinate the issue of NATO membership to that of the law. It was also a sorry sight to see how former Warsaw Pact propagandists, no doubt with thoughts of a secure livelihood in mind, converted themselves into advocates of NATO, "travelling NATO-ambassadors", NATO-lobbyists of quasi-NGOs without any change of means or methods.
5. In Hungary there was no genuine discussion of NATO membership. It could not take place because neither the parties nor the researchers and intellectuals had a worked out case to present on the NATO issue. The political, economical and media elite were definitely for NATO. But the most serious problem was that - with few exceptions - the elite behaved in an intolerant, anti-democratic, aggressive and discriminative manner towards those thinking differently. The elite induced a social atmosphere in which those who dared to speak against NATO were labelled as extremists, members of marginal groups, anti-democratic minded or despised adherents of the former regime.
6. The events preceding the NATO referendum show that Hungary proceeds along the path of constitutional democracy only formally, and in some instances not even that far. It is also obvious that the various groups of the elite are unfamiliar with the concept of respect for the rules of democracy, and are unable to accept that the law must take precedence.
7. The laws that would be essential to a constitutional state do not exist, are not applied or are inapplicable. There is no system of sanctions, and observance of law depends on current political considerations. Without European standard laws on conflict-of-interest, advertising and the media; without independent intellectuals, research institutions and media, it is impossible to join Europe and the family of constitutional democracies, even if the country is a member of NATO.

8. The Hungarian people was misled by the governmental NATO propaganda and voted on joining NATO lacking essential information and knowledge of alternatives.
9. The voting citizens were not aware of what responsibilities Hungary has to accept as a NATO member. The public voted "Yes" to membership without criteria and conditions. In this manner the Hungarian government and Parliament acquired an unconditional mandate, sealed and "legitimised" by a referendum, and it will lead the country into NATO under any conditions NATO dictates and the political elite wants.
10. The NATO referendum also proved that civil society is even weaker in Hungary than had been supposed. There are no alternative movements, not even the seeds. The NATO question was insufficient to generate a NO NATO movement, to call for social solidarity. Those opposing NATO were not able to establish a common stand. Just like before the change of the regime, things are still

over-politicised, and the NATO question was governed by political interests and party politics.

11. Free world, constitutional democracies are NATO members as well. So these countries, their media, and their parties were not interested in disclosing the violations of law occurring in Hungary. Parties opposing NATO enlargement (I have in mind primarily the Greens) and the media, forgot us or concentrated on the ratification process in their own countries: a somewhat limited approach.
12. The one- dimensional information given to the public meant that people were unable to consider in an informed manner, not only the issues concerning NATO but also those linked with entering the European Union, and this could easily have serious consequences in the future. All that happened in Hungary in order to access to NATO might divert the country from democratic development. It has certainly slowed it down.

II. ALBA KOR STANDPOINTS

1. The Alba Kor - knowing the public conditions and the activities of the pro-NATO camp- understands the result of the referendum, but disappointedly accepts it. We respect the rules of constitutional democracy, and ask for the same respect from the those in power. Therefore we respect the will of the voters, as declared in the referendum and accept the decision of the majority.
2. This does not mean that our NATO opposition standpoint has changed. The referendum clearly showed that at least 600. 000 citizens are against NATO enlargement - from these there must have been a number of voters that opposed joining NATO based on the same or similar reasons as Alba Kor. The referendum results confirmed us in our view that our opinion on NATO membership, even if it is a minority opinion, has a justified place in our country.
3. Furthermore, none of our arguments against NATO was refuted, and the will of the majority is not the same as deciding which party to a debate has truth on its side.

4. Naturally we do not say that we agree with all "NO" voting citizens. We declare the opposite: we do not identify the Alba Kor with any of those "no" voters that had extreme left- or right wing reasons for opposing NATO enlargement.
5. We do not think - even in the light of the result of the referendum - that we should have co-operated in the interest of possible success with any parties, organisations that have extremist members, or organisations that are opposed to NATO enlargement on militaristic grounds. We think now, as we declared in the very first NO NATO documents of the Alba Kor (May 1995), that it was a good policy decision to declare Alba Kor's individual approach to the NATO issue. The unambiguous and definite separation from the groups that, in the interest of possible success, were ready to integrate even with extreme elements was the appropriate step, and helped the common cause of the NATO opposition.
6. The Alba Kor fulfilled all the demands set by the NATO issue - except one. The Alba Kor,

far beyond its very limited structural and financial resources was present, representing the NATO opposition, continuously and without dissonant voices. As an authentic, trustworthy, non-violent peace group, we succeeded in establishing a public presence, elaborated and presented alternatives, came up with real and rational opposing arguments. We could give an example of responsible, considered, non-extreme and civil politics; the spreading of real civic courage. By insisting on observance of law and regulations we could add to the development of constitutional democracy. We never had illusions about the final result of this David and Goliath encounter, but still, in several cases, we made the power withdraw or backdown..

7. On the other hand, we never managed to be a seed that would germinate within civil society a movement capable of involving other civil organisations. The efforts to unite groups in a single-issue, civil, alternative NO-NATO movement failed. From the point of view of Hungarian social development - beside the result of the referendum - we failed to take advantage of this major opportunity.
8. This failure has several social reasons, but we also have a role in this, therefore we have to be self-critical of our own work and efforts.
9. Whatever success we had in presenting an opinion does not lead us to forget that the political and media elite considered the NATO opposition to be a conflict between the parliamentary and non-parliamentary parties, which was not true at all. On the other hand there was never any parliamentary opposition on the NATO question, and our small peace group, with very limited resources, was neither able to compete with nor to represent a real danger to the power. Alba Kor could be treated as an acceptable, correct, but small and weak, marginal group. In some cases Alba Kor was preferred from all the NATO opposition groups. Unpleasant though it would prove to be, we had to utilise the fact that in seeking to demonstrate that democracy exists, the power selected us as a minority group which had a right to be present,.

10. Alba Kor - due to the unfortunately quite underdeveloped social structures, the (untrue) definition of the NATO problem, and the possibilities offered by the governing elite - used all the available opportunities, and sometimes even "misused" the "guest-role". We were accorded "loyal opposition" status, and used our space with careful consideration, but we were very critical and uncompromising in our attitude to the power. Therefore, in some cases we were more effective than other NATO opposing groups, or evoked much more heated and emotional reactions from the power.

11. We repeatedly stated our opinion that considering its size and capacity, the Alba Kor was considerably over represented in the Hungarian and international press and media. (We gave more than a hundred interviews and Alba Kor's name was present a few hundred times in the media.) This does not mean, however, that the views of Alba Kor or of the opposition to NATO membership in general, was over-represented. Quite the reverse: proportionally the opposition was always grossly under-represented. Those who opposed NATO membership (24-35 %) and those who had reservations (12-26 %) never received media space and coverage commensurate with their numbers.
12. The Alba Kor - the results notwithstanding - will not change its civil status; the capital amassed in knowledge, experience, and contacts will be used only within civil society, with the very same ideas and for the same purposes.
13. Our critical analysis is not confined to the distasteful and law breaking behaviour of the governing power; unfortunately we have critical remarks to address to western civil organisations, foundations and alternative groups. We believe that following the Madrid invitation, and in the kind of situation that arose in Hungary, the western organisations should have helped the opposition in all three 'invited' countries - even without being asked to do so. We regularly asked for moral, media and financial support but-with the exception of a few organisations-the response was minimal.. We had a feeling that most western and American groups opposed to NATO simply abandoned us and the

Central and East European alternatives. It is for these reasons that we feel they also bear some of the responsibility for the success of the NATO-friendly power, and the results it achieved in an undemocratic, unlawful way.

14. The Alba Kor received support from the organisation of the American Quakers, the American Friends Service Committee. The financial support of the AFSC enabled us to convene an international NO NATO conference in Budapest, at the end of October (12,000 USD), and the publication of a book : Running Amok into NATO, by Tamas Csapody and Laszlo Vit (2,800 USD). In addition, 500 USD from the Quakers plus 1,000 USD from a Hungarian entrepreneur living in the US was spent on printing and distributing 100, 000 leaflets. Beside these, the Alba Kor activities opposing NATO enlargement (telephone, fax, copying, post, transparencies between 1995 May - 1997 Nov) cost about 300.000 HUF, coming from the other basic resources of Alba Kor (grants, incomes) .This does not take into account the voluntary, unpaid work invested in the NO NATO activities.
15. After the referendum many tasks await the Alba Kor. The majority are not NATO-related (e.g. providing information to those on civilian service and conscientious objec-

tors, spreading the idea of non-violent solutions and thinking, etc.). However, a number do concern NATO- related cases begun in the period preceding the referendum (National Radio and Television Board cases, the suit brought against Minister of Foreign Affairs Laszlo Kovacs, and petitions before the Constitutional Court). It is very important to document the events of the past months; the Defence and Foreign Ministry calls for competitive tenders for "studies" of the recent past, show that the power has already laid the foundation of untrue history-writing. Several challenges are set by the practical process of NATO enlargement, before and after it actually happens: radar-base construction in nature conservation areas; the complete weapon-change of the armed forces; the secret increase of military expenditure for NATO compatibility, which has already started, and the continuous misleading of the public. It can be anticipated, from the privatisation scandals now reverberating throughout the Central European region, that within a few years the issues of military spending and associated corruption will be high on the agenda. (The Alba Kor does not have an opinion about European Union integration, and we are not planning any action in this field .)

III . DETAILED SUMMARY

In Hungary there was a referendum on the country joining NATO on 16th of November 1997. It might be useful to set out the road to the referendum in separate periods:

The first period started with the parliamentary election in 1994 and lasted till December 1995 when a proposal for a referendum submitted by the Munkaspart (Workers Party) was rejected. The second period started with the previously mentioned rejection and lasted till the beginning

of the campaign before the referendum. The third period covers the ten days of the official NATO referendum campaign. The fourth period is the two days of campaign silence and the referendum itself. The fifth period started when the referendum was over and continues..

In the following we sum up the general experiences and those of Alba Kör referring to Hungary and NATO enlargement.

1. THE FIRST PERIOD

(Spring 1994 - 22. December 1995.)

1. At the time of the parliamentary election in 1994, the Hungarian Socialist Party (MSZP) declared in its program that it intended to hold a referendum on joining NATO. The

HSP won the election and formed a coalition with Free Democrats Alliance (SZDSZ). Their government program also indicated the intention of holding a referendum, although the SZDSZ had made serious efforts to per-

suaude the MSZP that this should not be included in the program.

2. In the autumn of 1995, the Workers Party, which had been unable to win parliamentary representation, began collecting signatures to a petition for the NATO referendum. The Workers Party was able to obtain the number of signatures prescribed by the law but, in clear violation of the Referendum Law, Parliament did not hold the referendum. Its decision was based on its own political interests, and the fact that at the time there was insufficient support for NATO membership (public opinion polls in December 1995 showed only 46% of the Hungarian population ready to say 'Yes' to joining NATO). Parliament then decided that it would hold a referendum "as soon as the conditions of access were known". At the same time, however, it proceeded to exert every effort in favour of eventual accession to NATO (political decisions, contracts, legal harmonisation, accepting standards etc.).
3. The Workers Party turned to the Constitutional Court (CC) seeking legal remedy following Parliament's unlawful decision, but after considering the issue for two months the Court professed a "lack of competence". By so doing the Court practically, if not formally, gave what amounted to an endorsement of the unlawful decision of the Parliament.
4. According to the intention of the political elite, the media presented the decision of the Parliament as lawful and progressive. The "no competence" ruling of the Constitutional Court was presented as positive approval of

the parliamentary decision. The intellectuals tolerated this in complete silence.

5. The parliamentary parties were unanimous in support of joining NATO. (In the course of the first free election in 1990 all parties set the aim of a free, independent Hungary). Despite heated parliamentary debate on army reform and the participation of Hungary in IFOR, none of the doubts on these issues would lead to any questioning of the value of North Atlantic integration.
6. In May 1995, Hungary hosted - the first in Central and Eastern Europe - the North Atlantic General Assembly. On this occasion Alba Kör took its first action against NATO: a 24 point declaration against NATO and NATO enlargement. It was largely ignored by the media; published only by one interest group magazine, Érted vagyok (I Am For You).
7. At the end of 1995 ministers, members of parliament, state officials, military leaders, members of the governmental and opposition parties, formed the Manfred Wörner Foundation (MWA) dedicated to support for joining NATO. This was the third quasi-NGO (the other two were the Army and Society Friends Circle /1994/, Magyar Atlantic Council /1992/). Although these are recognised legally as independent NGOs, their membership, leaderships, and financing show that they are not genuinely non-governmental or independent. These quasi-NGOs popularised NATO using public fund to an extent that was never disclosed.

2. SECOND PERIOD

(22nd of December 1995. - 5th of November 1997.)

2/A. EVENTS, ACTIONS

1. The governmental parties and the opposition were agreed that the referendum should not be held between December 1995 and Summer 1997. Because of the common position, no communication strategy (P.R.) on the NATO question was prepared until January 1996. Furthermore, parliament decided that 120 million HUF for the Foreign Ministry, and 35 million for the Defence Ministry

would be enough for communication (information) purposes. (If the referendum date had been decided at that time, much larger funding would have been provided for the NATO campaign). Due to the relatively small amount originally allocated in the budget, when in Spring 1997 the HSP finally decided on the referendum, the many tens of millions spent on pro-NATO propaganda had to come

from the government reserves (for TV's NATO Express, support of quasi-NGOs)

2. At the same time when the referendum was declared in June 1997, the government proposed an amendment to constitutional law on referendums. The proposal, adopted by Parliament, suggested a reduction of the validity threshold of voter participation. So instead of 50 %, 25% participation would be sufficient to validate a referendum. But the approved text of the law did not express this will unambiguously, so it was possible to interpret it in several ways. (That is why some groups could move to have the result of the referendum annulled./ for details see V. 2) Parliament amended the law in order to guarantee the validity of the NATO referendum in advance. If the manner of doing so was legitimate, it was also a procedure unusual in constitutional democracies, and a serious violation of the unwritten rules of democracy.
3. Nevertheless, the governing coalition still did not dare to take the risk of a "decision-making" referendum whose result would be of binding consequence. So it decided to hold an "opinion declaring" referendum, instead. This kind of referendum is of little significance. The result does not have a mandatory effect, and the Parliament can make a decision without taking the result of the "opinion declaring" referendum into consideration. The government had the "opinion declaring" form accepted by the Young Democrats-Hungarian Civic Party (Fidesz-MPP), which had previously opposed any kind of referendum; The Independent Smallholders Party (FKGP); the Hungarian Democratic Peoples Party (MDNP) and other opposition parties which had not supported the referendum idea. This proposal expressed the intention of the parliamentary parties: to keep the promise on the referendum, but without any obligation to attach importance to the result: they would observe the democratic 'rules of the game' but leave themselves free to vote for an outcome that showed democracy to be illusory.
4. In August, the government changed its mind and decided to hold a "decision making" referendum after a suggestion to this effect was made by the Fidesz-MPP, which served its own political interests and had in mind next year's parliamentary elections. At this time

the NATO referendum was linked to the holding of one on land ownership rights. The reasons for this desire to link the two were: 1.) The influence of the biased NATO propaganda had begun to appear in the opinion polls (by that time 61% favoured NATO membership), so the risk attached to a decision making referendum was now at an acceptable level. 2.) it was still doubtful whether a sufficient number of electors would take part (the NATO and land issues were connected in order to guarantee the percentage of voter turnout necessary to validate the result). 3.) They wanted to undermine the opposition proposal for a referendum on land ownership. There was a heated debate in Parliament on the land issue but none at all on the NATO question.

5. The land ownership issue created a situation which endangered the result of the NATO referendum, and threatened a political and constitutional crisis. The situation was resolved by the Constitutional Court (CC): it ruled that the proposed referendum on the land issue was unconstitutional. On this occasion, the CC neither needed two months of deliberation before reaching a decision nor a declaration that it lacked competence, as had been the case when it dealt with the Workers Party complaint two years earlier. These events showed that CC decisions are not always free from the influence of daily political events or the interests of prominent political personalities.
6. NATO and the countries which were invited to join NATO in Madrid exerted great pressure on Hungary to hold the referendum by 16 November, 1997 otherwise, it was claimed, NATO accession by Hungary, Czech Republic and Poland might be delayed or become impossible. So the date of the referendum was not defined independently by Hungary, and it can be stated that that this was intervention.
7. Nothing but superficial press declarations and communiqués were published on discussions going on between Hungary and NATO from September 1997. Alba Kör addressed an Open Letter to State Secretary for Integration Affairs at the Foreign Ministry (Ferenc Somogyi) pointing out that in the negotiations it was possible to differentiate between joining

- the political or the military wings of NATO. Alba Kör also wrote to the Deputy State Secretary at the Ministry of Defence (István Gyarmati), suggesting that he should start out from the realistic figure, 1.9 % of GDP, when discussing Hungary's military expenditure. Alba Kör did not receive answers to these letters.
8. NATO and Hungary agreed that reports on the accession discussions, and the details of the agreements, would not be made public. (They still are unknown, and are unlikely to be published.)
  9. All of this meant that Parliament had gone back on its decision of December 1995. The referendum was called without prior information on the conditions of accession to NATO, or at least without publishing them.
  10. Parliament did not formulate the question for the referendum impartially but so as to influence people to give the answer "Yes". (Do you agree that the Hungarian Republic provides for the defence of the country by joining NATO?)
  11. In August 1996, the encyclical letter of the Hungarian Catholic Board of Bishops "For a more true and brotherly world!" became widely known and discussed. In this message, the Roman Catholic Church opted for the necessity of North Atlantic Integration.
  12. None of the historical Churches made official declarations for NATO, but all of them supported it unambiguously. "Private pro-NATO opinions" given in public in November 1997 by some leaders of these historical churches, were especially offensive.
  13. Two members of the Board of Bishops of the Hungarian Catholic Church (MKPK) made propaganda for NATO. Bishop of Vac, Ferenc Keszthelyi (Spring 1997), and Bishop of Pecs, Mihály Mayer (Autumn 1997) agitated for NATO in public. Alba Kör wrote an Open Letter to the MKPK related to the statement of Mihály Mayer which had been published in both the clerical and secular press, asking it to draw a line between its own opinion and that of the Bishop, and calling on it to adopt an impartial position at the time of a referendum. (MKPK did not fulfil these requests and did not even answer.)
  14. All the other churches and religions remained silent on the question of NATO membership. The one exception was the Basic Community led by the Roman Catholic priest György Bulányi. It categorically rejected joining NATO..
  15. In Spring 1997, an integrative NGO, the Social Coalition appeared, opposing NATO. This brought the number of active NGOs opposing NATO to three. (Alba Kör, Social Coalition, Foundation for Neutral Hungary).
  16. Alba Kör made an attempt to form a public movement against NATO on the occasions of the demonstration against the armament of Hungary (November 1995) and commemorations of Hiroshima in 1995 and 1996 when it co-operated with 40-50 NGOs. This effort did not lead to success.
  17. It became obvious by Summer 1997 that neither the parties against NATO (Workers Party, Hungarian Truth and Life Party, Peoples' Welfare Alliance, Green Alternative), nor the NGOs were able to co-operate with each other, and that it was not possible to form a movement against NATO. While they concurred in the end result of their arguments, their basic and ideological approaches were often completely different.
  18. In May 1996, Alba Kör carried out the first Hungarian civil disobedience (active non-violent) action by chaining themselves to the NATO Express (media and propaganda) Train so as to prevent its departure.
  19. Alba Kör published the "Charter of National Defence" for the Madrid Summit (July 7-8. 1997.). The Charter summed up the circumstances which threatened the security of the country, and suggested an alternative to joining NATO. As in the case of our 24 Points Declaration, no daily paper published the Charter, although we approached each one personally. (Only the quarterly: 'Érted vagyok' published the whole text. The Új Magyarország opposition daily published extracts.)
  20. Some arms factories which have interests in NATO enlargement and arms trade in Central Europe were intensively present in Hungary (Gripen, Boeing, McDonnell Douglas, Dassault Aviation, Lockheed Martin, Pratt and

Whitney, Lucent Technologies etc.). They gave financial support to pro-NATO programs (e.g. NATO Express, Hungarian Atlantic Committee conference series), funded adverts for NATO joining (e.g. in the Buda-

pest Business Journal, Magyar Honvéd - Hungarian Soldier, HVG-Weekly Economy). Several hundred million forints were spent advocating Hungarian membership of NATO by arms factories in 1997.

2/B. NATO COMMUNICATION STRATEGIES

1. In 1997 147.000.000 HUF was spent by the Ministry of Foreign Affairs and Ministry of Defence to have the idea of joining NATO accepted. The money was used by the two ministries practically to buy the support of the largest proportion of electronic and written media. All the programs in the electronic media supported by them violated the media law, since in Hungary it is forbidden to give financial support to political programs. The law on media was violated in another way, too: the NATO programs were not impartial, balanced and objective. That media law had been violated, was declared by an independent official body, the National Radio and TV Board (NRTB) several times, based on complaints lodged by Alba Kör and others. Those who gave illegal financial support to the programs were never named, expect once.
2. In July 1997, the Ministry of Defence rejected an Alba Kör proposal on distribution of money for the NATO communication between NGOs with views pro and contra NATO. We based this proposal on the fact that in Scandinavian countries, when the issue of EU accession was on the agenda, the available funds were equally distributed among organisation supporting and opposing membership. On another Alba Kör proposal, that the amounts involved and the names of the programs given support should be made public, the Ministry of Defence, after two months pondering the question, decided against the publication of any data or the naming of supported projects. Because of the withholding of data of public interest, Alba Kör turned to the Commissioner for Data Defence. In a letter to the Ombudsman, the representative of the Ministry of Defence, (Mátyás Eörsi) denied any knowledge of the Alba Kör proposal, although it had been presented officially during negotiations in the presence of four persons, and reported by The Hungarian News Agency (MTI) and the major circulation daily Népszabadság on the very next day. Obviously, the Ministry of Defence was playing for time so that the data would be published and condemned only after the referendum.
3. The Ministry of Defence and the Ministry of Foreign Affairs distributed the NATO communication moneys without calling for tenders, building on their relations and omitting the public. The two ministries violated the law on acquisition in those cases where more than 6 millions were given. Only after an Alba Kör proposal, at the end of September, when 80% of the money had been distributed, was the Ministry of Defence inclined to publish the call for tenders in the official gazette of the Republic of Hungary, in Magyar Közlöny.
4. 9 TV programs, 14 radio programs and editorials, 2 video-films and video-film programs, 13 events, 4 educational programs, 2 research programs, 3 conferences, 2 publications, 7 article-series, 5 daily papers were supported by the NATO communication strategy of the Ministry of Foreign Affairs, with 110.000.000 HUF (to date). All of these were designed to emphasise unilaterally the advantages of joining NATO..
5. The Ministry of Foreign Affairs spent 8.000.000 HUF on lobbying in large American and Western European papers for Hungary's invitation to join NATO. Besides, it assisted and used the lobbying activities of Hungarian organisations in the U.S.
6. The pro- NATO programs on public television's MTV1 (12 parts of Atlantic Express) and on radio (Szabó Family) were justifiably condemned by the NRTB, ruling on a complaint submitted by Alba Kör. (The National Radio and Television Board endorsed the findings of the NRTB Complaints' Committee in five cases) According to the findings, the Ministry of Foreign Affairs had popularised

- NATO by supporting the NATO Express with 9.000.000 HUF and the Szabó Family with 400.000 HUF. This is a violation of the media law paragraphs on sponsorship and balanced information .
7. Even the popular children's program on TV "Three Wishes" (Három kívánság) was used as an instrument of NATO propaganda. The program format is based on finding the child with the most unusual requests and then granting them. The Ministry of Foreign Affairs gave 580.000 HUF to MTV for arranging that a child spontaneously wished: for a trip to Brussels, a visit to the NATO centre, and a meeting with Javier Solana. (The boy who travelled to Brussels was a class-mate of the son of Hungary's NATO Ambassador in Brussels, András Simonyi) The NATO column of the daily Népszava carried an article with a photo: Three Wishes With Javier Solana (Három kívánság Javier Solánával), and the TV program itself gave a live broadcast on this media event.
  8. The Europa Studio Communication Ltd. issued a NATO popularising NATOPOLY CD ROM in 5,000 copies, supported professionally by Ministry of Foreign Affairs and MWA, and financially by those U.S. arm factories which have interests in Hungary: (Lucent Technologie, Mcdonell Douglas) (Europe Ltd, is the same firm which got 4.800.000 HUF from the Ministry of Foreign Affairs for a film series popularising NATO. For more details see V. 9..). The CD ROM prepared in Summer 1997 was distributed free. The CD ROM mentions Alba Kör as the only organisation opposing NATO although, when the film was made, we were not informed that it would be pro- NATO propaganda, that it was supported by arms manufacturers, and would advertise weapons.
  9. The Ministry of Culture and Education sent the NATOPOLY CD ROM to 2,268 secondary schools, universities and educational institutions. We think that in doing so the ministry 1.) assisted in spreading the cult of violence, 2.) abused its authority over the institutions 3.) popularised arms manufacturers who are interested in Hungarian arms tenders (unilaterally) 4.) distributed products of a private company without recompense 5.) directly contributed to NATO propaganda.
  10. In an Open Letter to the Ministry, Alba Kör asked that the CD ROM should be sent back to Europa Ltd., at the firm's expense. The Ministry described this proposal as an act of provocation and did not answer on its merits. Alba Kör then raised with the Ombudsman ,the Ministry's secrecy concerning the cost to public funds; its concealment of data which ought to be available to the public. Finally, it was revealed that the Ministry spent 235,870 HUF solely on postage related expenses. (The Ministry did accept responsibility and did not fulfil our requests.)
  11. The Ministry of Defence supported pro-NATO events (BNV-Autumn Fair NATO pavilion, C+D military engineering exhibition), press publications (Social Review periodical, NATO supplement in Free Land weekly paper) and programs by the NATO communication strategy. NRTB accepted as justified two complaints lodged by Alba Kör against Familia Ltd. TV program. Alba Kör complained that the program had violated the media law by accepting financial support of 7.000.000 HUF, and by giving biased information on NATO.
  12. NRTB decided that the Szabó Family and Familia Ltd. programs were of an entertainment character, and therefore unsuitable vehicles for the provision of impartial information on NATO. As the Ministry of Foreign Affairs had given financial support to other entertainment programs (Three Wishes) and provided 500.000 HUF to a Hungarian Radio show, Cabaret Theatre which was to be recorded in Brussels, we were correct in claiming that the Ministry of Foreign Affairs never had any intention of giving correct, objective and impartial information on the issue of joining NATO
  13. A quasi-NGO, the Army and the Society Circle of Friends, led by the chairman the Parliamentary Defence Committee (Imre Mécs) obtained aid in kind and financial support from the Ministry of Defence and 1.4000.000 HUF from the Ministry of Foreign Affairs for the purpose of utilising forums in the provinces in order to convince the local population that joining NATO would be advantageous for Hungary. (Opponents of NATO were not invited to take part in any of the 100 public discussions.) The above mentioned

organisation, which was formed in 1994, is permanently supported by the press magnate Josef von Ferenczy.

14. The Ministry of Foreign Affairs and the Ministry of Defence did not alter their unlawful attitude even when the violation of law had been declared by NRTB. The two Ministries did not regard the decisions as legally binding and continued to give support to pro- NATO programs in the electronic media.
15. The Hungarian Television Co. (MTV) obstructed the activity of the NRTB Complaint's Committee; the Hungarian Radio (MR) assisted the Committee in enforcing the media law. The unlawful behaviour of producer of the Família Ltd. program (György Gát) merits mention. When the Complaint's Committee ordered the tapes to be submitted in order to judge the verity of the complaints, the producer refused to do so for two months, and finally handed them over practically on the eve of the referendum. The Committee especially condemned MTV for this default.
16. The Hungarian News Agency (MTI) and the national press published the decisions of NRTB correctly and regularly. We cannot say the same of MTV and MR as, they have a tacit understanding not to interfere in each others' internal affairs.
17. In spite of the fact that the decisions of NRTB and the media law were made public all over the country, neither parliamentary parties, governmental or opposition MPs, nor parliamentary committees protested against recurrent violations of law.
18. In July 1997, the Parliamentary Committee of Foreign Affairs (COFA), based on a unanimous decision wrote to NRTB calling on it to reverse the Complaints Committee's ruling condemning the pro- NATO programmes. The NRTB was also told to interpret media law in a "more flexible manner". This was an unlawful intervention in the work of the NRTB. In Open Letters to both the Foreign and Cultural Affairs Committees, Alba Kor asked them to review the situation that had arisen, and to declare whether there had been any violation of the constitutional state. The Foreign Affairs Committee replied that because of its crowded agenda it could not begin to consider the question before the Spring

of 1998; the other committee did not respond in any way.

19. Instead of making the COFA letter public and protesting against it, the NRTB set aside the decisions of the Complaints Committee to which COFA objected, citing doubtful and formal reasons. In dealing with Alba Kor complaints, NRTB consistently violated the media law provision that complaints must be dealt with within 8 days of filing; in the case of Alba Kor complaints there were delays of 90 to 150 days. It watered down Complaints Committee findings that the program deliverer was in breach of law, and never condemned the financial malpractice. Effectively, in its evaluation of decisions and in its activities concerning media law, NRTB fulfilled the expectations of COFA..
20. Not even the legally binding decisions of NRTB, were carried out by the program deliverer, not even the obligation to publicly acknowledge the ruling that they had been in violation of the media law. They were able to do so with impunity because the rest of the media were in solidarity, and remained silent in response to the interests of their influential sponsors.
21. No money from the NATO communication fund was given to any organisation opposing NATO membership. Aware of the illegal manner in which money was being distributed, Alba Kör did not apply for funding. As far as we know, the Social Coalition (Társadalmi Koalíció), the Munkaspart (Workers Party) and the Green Alternative (Zöld Alternatíva) did apply. The Green Alternative application was rejected by the Ministry of Foreign Affairs.
22. As we know from the press, the Workers Party wrote to the Prime Minister asking him to ensure that NATO communication moneys be distributed between organisations both opposing and supporting NATO membership. The Prime Minister did not deign to reply. The Workers' Party asked the Ministry of Foreign Affairs for 2.000.000 HUF for its weekly paper. and was allocated half a million. Nevertheless, the Workers Party did not take the money because, it was dependent on a Ministry contract that it would be used exclusively for pro- NATO purposes.

23. The NRTB also found violation of the media law in all those cases when a deliverer did not decide the content of the supported program by itself. The case of the Workers Party demonstrated that the moneys allocated from the NATO communication strategy were assigned to pro-NATO propaganda, and that there was no truth in the repeatedly made Ministry claim that "the supported programs were supposed to deal with NATO, no matter what they said".
24. Using money from the NATO Communication Strategy funds, the Ministry of Foreign Affairs bought NATO pages, NATO columns in all national dailies and some interest group magazines for 3-4.8 million HUF per page.. In order to provide NATO material for the local papers, the Ministry s assigned 2.277.500 HUF to MTI-Press. The principled, detailed case against joining NATO was never published, despite the many requests made by Alba Kör. The supplements of the above mentioned publications were 95% devoted to the pro-joining arguments.
25. Despite specific, repeated requests, the daily newspapers which produced NATO supplements: Népszabadság, Magyar Hírlap and Kurír refused to publish any opinion that differed from the official NATO image. The NATO supplement of Magyar Nemzet was relatively tolerant : 10% of the space carried opinions questioning the advantages of joining NATO.
26. In different opinion columns of the daily and weekly papers it was possible to publish some writings which queried joining NATO . These were Népszabadság, Magyar Hírlap and HVG (Weekly economy). The weekly 168 Hours refused to publish anything about us or our opinions.
27. The papers generally regarded as part of the alternative press, also refused to publish articles querying NATO membership, in much the same way as the regular media. Apart from its news columns, the weekly Magyar Narancs (Hungarian Orange) carried anti-NATO items only reluctantly. The periodical "Liget" published not one article querying the value of joining NATO..
28. NATO propaganda moneys from the Ministry of Foreign Affairs was paid to periodicals.

The Rubicon Historical Magazine (Rubicon Történelmi Folyóirat) got 574.000 HUF, the Life and Science (Élet és Tudomány) 407.000 HUF, the Youth Magazine (Ifjúsági Magazin) 450.000 HUF and the Social Review (Társadalmi Szemle) 2x300.000 HUF from the NATO propaganda moneys of the Ministry of Foreign Affairs. The Universal Existence Nature Preservative Association (Egyetemes Létezés Természetvédelmi Egyesület (ETK)), represented by György Lajos, called upon the nature and scientific (!) magazine Life and Science to counter-balance its pro NATO series with some aspects of the case against joining,. Without result..

29. In the sociologic periodicals (Mozgó Világ - Moving World, Világosság - Light, Valóság - Reality, Századvég - End of Century, Európai Szemle - European Review , Külpolitika - Foreign Policy) it was impossible to publish any studies which differed from the governmental image of NATO. During all periods listed in the introduction, the Social Review and Consciousness (Társadalmi Szemle és az Eszmélet) proved to be the most open-minded of Hungarian periodicals.
30. The only NATO programmes allowed in prime time by the electronic media were those favouring membership. The executives of the electronic media prohibited discussion shows on NATO. When a few programs of this kind were transmitted, the managers took good care to ensure that NATO opponent participants were outnumbered.
31. Because they were beneficiaries of positive discrimination in the distribution of frequencies, most of the regional-local radios are under political obligation to one of the governmental parties. Programs for NATO transmitted by these radios-studios were supported with 778.000 HUF by the Ministry of Foreign Affairs. Consequently, they did not organise even discussions on the issue of joining NATO.
32. Political obligation also applies to the majority working in local television and press. In complete disregard of the requirements of an independent media, with few exceptions, they were ready to communicate solely the

homogeneous opinion of the parliament parties.

33. Not only the public media, but the commercial media adopted a uniformly negative attitude towards NATO opponents. The Ministry of Foreign Affairs gave 9.453.000 HUF to the NAP TV Ltd. for several programs (NATO Block, "Seeking Reporters - NATO Related Questions, NATO Quiz), and 3.78.000HUF to Danubius Commercial Radio for popularising NATO in "NATO Top Five"
34. The information remained unilateral even after the appearance of the new TV channels. The Ministry of Foreign Affairs assigned one of the highest amounts (4.000.000 HUF) to a new TV channel (TV-2).
35. News items on the opposition to NATO in the electronic media and the national press did approximate to reasonable coverage. Alba Kör's opposition was carried continuously and regularly in the news casts and columns. We regard information of this type as very important and valuable, but the news format never allowed for the full case against joining NATO to be presented.
36. Népszava was the one national paper which informed continuously on the activities of NATO opponents, including Alba Kör. Magyar Hírlap and Kurír, throughout the months before the referendum did not carry even news items on those against NATO. We found that Népszabadság was the only paper which gave correct information on the anti-NATO position of Alba Kör. We were especially satisfied with the professional and impartial work of the Hungarian News Agency (MTI) throughout the period mentioned in the introduction.
37. The weekly papers appearing in foreign languages in Budapest (Budapest Business Journal, Budapest Week, Der Neue Pester Lloyd) published NATO news different from the governmental version from July 1997. Among the most important were their reports on the violations of law committed by the NATO Communication Strategy.
38. Before the Madrid decision and the referendum, the west European, the American, and the Japanese press showed interest in Alba

Kör activity opposing NATO. The press in Central and Eastern Europe was much less interested: a few Czech, Slovakian press organs and the Russian press showed average interest. We consider valuable our repeated appearance in the Washington Post and Financial Times as well as in news issued by Reuters. It is also important that our activity appeared in Newsweek, Boston Globe, L'Humanité and to a considerable extent in Finnish and Swedish media.

39. On the first weekend in November 1997, Alba Kör organised an international No NATO Conference in Budapest, with the title "The World Without NATO" supported financially by the American Friends Service Committee (AFSC). The conference was addressed by experts and representatives of several movements: Alistair Millar /BASIC-USA/, Bridget Moix /FCLN-USA/, Michael Simmons /AFSC-USA/, Prof. Jiri Matousek /Czech Republic/, Prof. Alexander Sergounin /Russia/, Xanthe Hall /IPPNW-Germany/, Jorgen Johansen /WRI-Norway/, Csapody Tamás /Alba Kör/, Vit László /journalist-Hungary/, Matthias Reichl /KKA-E-Austria /, Prof. Thomas Wallgren /Finland/, Tobias Damjanov /INES-Germany /. The event could not fulfil all our expectations though the press covered the event. (Népszabadság gave the most thorough coverage)
40. Alba Kör appealed officially to the two largest journalist associations (MUOSZ, MUK), and to the important and independent, media monitoring organisation, the Publicity Club, requesting them to take measures against the unilateral NATO propaganda and to ensure observance of freedom of press and opinion. All the necessary documents were forwarded to these organisations. The two journalist associations refused to declare an opinion. The Publicity Club agreed to monitor the media, with the reservation that it would not publish its expert opinion until after the referendum. So the two journalist associations declared their affiliation: they supported the NATO propaganda of the written media and deliberately refused to take a stand for freedom of the press and opinion. The Publicity Club is also responsible for this situation because it was ready to report on possible violations of freedom of speech only after the referendum.

41. The Hungarian Atlantic Council (Magyar Atlanti Tanács - MAT) formed by key representatives of politics, science, economy and the media to work for North-Atlantic integration was given a large sums of money (altogether 10. 557.000 HUF), by the Ministry of Foreign Affairs; Hungarian organisations in the US; arms firms interested in the Hungarian market; the NATO centre in Brussels, and a number of foreign foundations and Hungarian banks.
42. The quasi -NGO Hungarian Atlantic Council has among its members the heads of the ministries which have disposal of the NATO Communication Strategy moneys (László Kovács, György Keleti), the former political state secretary of the Ministry of Foreign Affairs (István Szent-Iványi) and presently (Mátyás Eörsi), as well as the political state secretary of the Ministry of Defence (István Fodor). Directors of some scientific workshops contributing to the NATO question as "independent" research institutes (Hungarian Foreign Institute, Central-Europe Institute, Centre of Security and Defence Research, Strategic and Defence Research Institute) are also involved in the quasi-NGO, MAT. These institutions received altogether some 10.000.000 HUF through NATO Communication Strategy funding from the Ministry of Foreign Affairs.
43. The support given to the above mentioned institutions was used for financing research and publications. These were not available to those persons who did not strengthen the governmental NATO image. The State Secretary For Integration at the Ministry of Foreign Affairs (Ferenc Somogyi) who decided on the support, and the Deputy State Secretary at the Ministry of Defence (István Gyarmati) published their views either as authors or respondents in several publications to which they had allocated support.
44. Among the members of MAT are a number of experts who argued the case for joining NATO, appearing in the media as "uncommitted" scientific experts. Journalists who were condemned by NRTB, after the event, for making NATO propaganda films (Mihály Hardy, Gábor Izbéki, who had been the director of the Foreign Policy Studio of MTV till Autumn 1997), are also members of MAT. So is the managing editor of three periodicals (Gábor Papp).
45. A number of facts concerning the activities of both MWA and MAT are self-evident: 1./ there is a serious incompatibility between the position of those who distributed the moneys and their membership and advisory board membership, 2./ the chances of success for any proposal or application were not equal (their own organisations were preferred), 3./ NATO propaganda moneys were distributed through uncontrollable and personal contacts, 4./ the opinions of members of the organisation appeared as their own independent personal views, though this was not the case.

3. THE CAMPAIGN

(1997. November 5- 14.)

1. At the time of the campaign the Ministry of the Interior (BM) invested 8.000.000 HUF in convincing the citizens about the necessity of voting, and voting "Yes". The National Elections Committee (OVB) used part of this amount for official posters, public service and commercial television advertisements with the slogan "Europe Is Watching Us!". By using this slogan the OVB, which is charged with responsibility for ensuring the holding of influence -free and legal referenda, propagated an official political message which implied that to oppose NATO enlargement was to be against Europe and the West, to wish to bring back the old system, or to be friends of Russia. The BM and the OVB did not confine themselves to transmitting to the citizen value-neutral information and technical knowledge about the coming referendum.. The role of OVB was particularly grave; with this approach it lost its independence and neutrality.
2. The only political commercials carried by the TV channels were those supporting NATO enlargement. Some of these were commis-

- sioned by the MFA, others by the Manfred Worner Foundation (MWA).
3. The MWA placed large pro-NATO posters on billboards in the capital and throughout the country, and published half-page and smaller announcements in the dailies in the two weeks prior to the referendum. The slogan of the announcements was "Decide Our Fate On November 16th". Neither the posters nor the press announcements gave any indication of the name of the organisation commissioning them. (The television commercials did include the name of MWA) The Alba Kör called a number of editorial offices, but they refused to reveal who had commissioned the announcements. After the intervention of Alba Kör, Magyar Hírlap indicated on a header to the announcements, that they were "political advertisements", Népszabadság and Új Magyarország followed this example, the others did not.
  4. The "Decide Our Fate On November 16th" slogan, the advertisements and the announcements, anonymous or otherwise, conveyed three main ideas: 1./ if the country joined NATO conscription would come to an end 2./ with NATO membership Hungary would be on the "winning", the "good" side 3./ NATO would bring lasting peace to families and the country 4./ NATO would give greater security at less cost. These messages clearly reflect: 1./ the low level approach to the question 2./ the inferior programming ability of the political elite 3./ the word by word repetition of the "communication strategy" of the government, and harmonisation with the official propaganda of the parliamentary parties, 4./ and express claims all of which, in Alba Kör's opinion, are untrue.
  5. The MWA, which is in fact the "civil initiative" of the Foreign and Defence Ministries, received funds from the ministries, from the government's reserve fund, and also from unknown business sources (weapons industry?, banks? enterprises?). About 50.000.000 HUF was spent on the pro-NATO campaign. The MWA seriously broke the rules of advertising ethics with the anonymous announcements. What is more, with the total exclusion of any public disclosure, the members of parliament and leading politicians distributed the money among their own NATO friendly organisations.
  6. In the week of the referendum the National Technical Development Committee (OMFB) took quarter-page announcements in all dailies "Tenders are invited for participation in NATO's Science for Peace Programme". The publication date of this "call for tenders" unambiguously demonstrated the official standpoint that the NATO is not a military organisation, but an organisation of "science, peace, environment and citizen security". They also pushed the idea that NATO enlargement would serve the strengthening of the scientific infrastructure of the partner states. The OMFB - while it did not infringe advertising ethics - did take part in disseminating the misleading government propaganda.
  7. The daily newspapers published announcements (eighth of a page) - without the name of the commissioning organisation - containing, word for word, the text of the political declaration of Parliament in favour of joining NATO.
  8. From among the parliamentary parties, the Hungarian Socialist Party, the Free Democrats Party and the Hungarian Democratic People's Party campaigned. Their posters, leaflets and political advertisements were according to the rules of advertisement ethics. There was only one anonymous pro-NATO handout with the slogan "Protected Area". Probably it was printed by a state organisation or one of the quasi-NGOs, but the publisher definitely violated the rules of advertising ethics.
  9. In seeking a "Yes" vote from the citizens - before and during the campaign period - the parliamentary elite played the "nationalist card". This nationalism, stimulated from the top down, dramatised the southern-Slav war situation, suggesting that a new conflict could break out at any moment in the Balkans. The "ever-present Slav threat" was employed as an ace ideological card. The political elite bears a heavy responsibility for this, too, as they contributed to a reopening of gradually healing historical wounds.
  10. Three days before the referendum the representatives of the four historical churches visited the Prime Minister. The subject of dis-

- cussion was a new law about the churches, but also they touched on the coming NATO referendum. As the leaders of the churches promised the prime minister, the priests and pastors called on religious people to participate in the referendum. They did not call for a "Yes" vote, but the timing of the meeting with the head of the government right before the referendum, in itself had a serious political message. Furthermore, the fact that the discussions on state financing of churches were conducted at the same time as the issue of the NATO referendum, suggests a certain give and take on both sides (not necessarily bribery, but definitely influence). In any case, media articles on the meeting were easy to misunderstand. They gave the impression that the churches supported the government point of view on the referendum.
11. If not before, during the last week before the referendum several organisations found it necessary to issue declarations on the importance of a "Yes" vote. The National Gypsy Minority Self-Government spent several millions on advertisements in daily newspapers. There were several new pro NATO voices : Antall Jozsef Memorial Committee, Batthyányi Foundation, Piarist Students Alliance, Hungarian Social Democrat Party, National Alliance of Hungarian Trade Unions, National Alliance of Enterprises. There were a few new opposing voices - Interest Defending Alliance of Agricultural Producers and the Citizens Interest Alliance.
  12. Three days before the referendum, on 13 November, the Alba Kor filed suit at the Pest District Central Court (PKKB) against the Minister of Foreign Affairs. The suit claimed that in using moneys from the Communications Strategy budget to sponsor propaganda, the Minister, and his portfolio had continuously violated media law. The Alba Kor decided to take legal action because, in all public forums the Foreign Ministry always denied responsibility. Despite the negative decisions of the National Radio and Television Board which proved that violation of law had occurred, they had not been followed by political and economical consequences. After the filing of suit, Minister of Foreign Affairs Laszlo Kovacs publicly described Alba Kor spokesman Tamas Csapody as a "traitor to the country" (1997, Nov. 16, 20.45. Hall of Duna Television). A similar civil action will be filed in December against Minister of Defence Gyorgy Keleti for sponsoring (Familia Ltd.) and other programmes..
  13. On the last working day before the referendum the Ministry of Defence and the Armed Forces Trade Union agreed that in 1998 officers' salaries would reach 80 percent of the amount specified for 1999, as laid down in the Service Law due to come into force on January 1, 1999. The figure agreed for deputy officers was 90 percent of the 1990 salary. In view of the close proximity of the NATO referendum the Ministry of Defence 1) accepted the Union's demand 2) avoided a threatened demonstration by soldiers 3) won votes in the armed forces. This affair showed that 1) in the case of NATO membership the military would be in a privileged position - as was the case with the Warsaw Pact 2) the government was ready to make any sacrifice in the interest of NATO membership.
  14. The week before the referendum daily newspapers provided some space for the arguments of the opposers, but limited in size, and never enough to make good the deliberate exclusion of the previous months. Nepszabadsag's NATO supplements never gave any space for opposition views.
  15. In the last issue before the campaign silence (on the days before and the day of the vote all campaigning is prohibited) almost all daily newspapers unambiguously reiterated the view that it was necessary to join NATO. An editorial in Nepszabadsag and the entire issue of Nepszava were especially offensive..
  16. Several media organs violated another aspect of campaigning prohibitions in the week before the referendum. The National Election Committee officially declared that the Magyar Hirlap, Nepszabadsag and Uj Magyarorszag had violated the campaign silence by publishing public opinion poll results.
  17. The National Election Committee - beyond examining and declaring the violation of campaign silence- was not able to proceed further : there is no legal framework within which it could take action. As a result, the violations of law we have described are not followed by political, financial or personal

consequences. Alba Kor printed 100.000 NO NATO leaflets entitled "If You Want Peace, Prepare For Peace" The week before the referendum, 64.000 were distributed in Szekesfehervar and Dunaujváros, 5.000 in Pecs, Miskolc Labatlan, Tura, Gyor, Komarom, Szeged, Dusnok, Banya, Notincs, Zire and Solymar, and 16.000 in Budapest. (About 15 thousand remained undistributed because of lack of time). In Sopron 25 thousand people were able to see the same text in the form of paid political advertising, published in a commercial magazine.

18. As the unilateral and unlawful nature of the NATO campaign became known internation-

ally, partly as a result of Alba Kor activities, Peter Eriksson, a Green Party M.P. of the Swedish parliament visited Budapest to see on the situation on the spot. At a press conference on 13 November Peter Eriksson stated : "The manner in which the campaign concerning NATO has been conducted in Hungary, could prove to be a serious obstacle in the process of entering the European Union". The Swedish politician said he would present a report about his experiences to the Swedish and the European Parliaments. In Hungary only Magyar Hirlap reported the press conference, and on 17 November, the day after the referendum.

IV. THE CAMPAIGN SILENCE AND THE REFERENDUM

(November 14. midnight - November 16. 19 o'clock)

1. The Alba Kor was not allowed to participate in the supervision of the referendum. None of the parliamentary parties supported the proposal that non-parliamentary parties and civil organisations should be among the observers at the polling stations. Only one NATO opposing organisation was allowed to check the referendum, the Hungarian Truth and Life Party (MIEP), a right-wing party with one single representative in Parliament. They were present in about 50-60 percent of the polling stations.
2. A few days before the referendum, two of the parliamentary opposition parties, The Young Democrats-Civic Party (Fidesz-MPP) and the Hungarian Democratic Forum (MDF) expressed doubts about whether the government could be trusted to organise elections without cheating. While the two parties had next year's parliamentary elections in mind, as the doubts were raised by the parliamentary opposition, they cannot be excluded in relation to the NATO question, although it has the full support of all parties.
3. The appalling case of the Observer from the British Helsinki Human Rights Group, Daniel McAdams was reported by the media. Although an officially delegated supervisor of the NATO referendum, he was excluded from seven of the nine polling stations visited, and in the two stations he could enter, was not allowed to check the numbers. He stated that the parliamentary parties did not

use the right of supervision. There were no independent supervisors only government delegated committee members in the polling stations. It also became public that the National Election Committee prepared in advance a list of those polling stations the observers were allowed to visit.

4. The National Election Committee condemned the treatment accorded Daniel McAdams. The board apologised, but it also declared that it had been a unique, exceptional case, and there was no reason to generalise as to the transparency or legality of the referendum.
5. The unilateral, law-violating NATO campaign was condemned in statement by the Oxford British Helsinki Human Rights Group. The Alba Kor fully agrees with this statement which was reported and published only by the opposition daily newspaper Uj Magyarorszag.
6. We believe the case of Daniel McAdams to be extremely important. It shows 1) the extent to which Hungarian officials are unable to accept that they can also be supervised 2) the general hysteria generated in order to secure the "Yes" votes at whatever cost, and by any means, 3) the state of the Hungarian press and media.
7. It is important to stress again that the Swedish member of parliament and the observer of the British Helsinki Human Rights Group

had the same opinion and experiences. They shared the opinion expressed in the British group's report that the propaganda campaign generated a feeling as if Hungary had returned to its own past, "when only one candidate could be elected".

8. The opposition daily, Uj Magyarorszag reported the Daniel McAdams case on its front page, as an attack on the government, while the rest of the daily newspapers did not report the case at all. These reactions demonstrate both the violation of the independence of media and the lack of ethical journalism.
9. An Alba Kor group in the town of Sopron - from negligence- violated the campaign silence. The local group was requested by the Alba Kor to put a political NO NATO advertisement into a local commercial weekly "Soproni Hir Sztar". While it was published on 14 November, the day before the campaign silence, some copies of the magazine were delivered only the day after, on Saturday, which was within the campaign silence period. On 17 November the Alba Kor announced that the Sopron group violated the law, and accepted full responsibility. The full text of the press release was published by the Hungarian News Agency, and carried on the front page of the Sopron County newspaper "Kisalfold". The Alba Kor also sent the release to the county notary.
10. The Hungarian Catholic Board of Bishop's semi-official weekly magazine, Uj Ember, which is available from Wednesday, but always dated for the following Sunday, also violated the campaign silence by carrying an article on NATO. The article was negative about joining, although the magazine had al-

ways rejected any news or articles questioning the necessity of NATO enlargement.

11. In our opinion the Channel One of Hungarian Television (public service TV) also violated the campaign silence with the 16 November program "Referendum" (9.30-10.00 and 17.05-17.40. The tone of the program, the narrated texts and pictures broke the campaign silence, because directly or indirectly they called for "Yes" votes. It was especially displeasing to see families leaving the church, the grandparents worrying for the future of their grandchildren, the words of a Lutheran pastor, the examples of the Spanish referendum and the detailed story of the "converted" Javier Solana's life. The Alba Kor lodged a complaint with the National Radio and Television Board.
12. From press reports we know that the Workers Party and the Social Coalition also lodged complaints with the National Election Committee because of the unilateral campaign and violation of campaign silence.
13. The day after the referendum, opposition Member of Parliament Ibolya David (Hungarian Democratic Forum), in a speech before the day's agenda, upbraided the government for unlawful sponsoring of propaganda programs in order to achieve NATO membership. The Uj Magyarorszag daily newspaper also found it important to publish a large, detailed article about the violations of law - the week after the referendum. These were valuable revelations of the true facts, but do not alter the situation that government and opposition, share responsibility for the silence about the scandalous actions before and during the referendum.

5. WHAT HAPPENED SINCE ?

(1997. November 16 - December 8.)

1. 8. 059. 039 citizens had the right to vote, but only 3. 968. 668 persons (49,24%) participated in the referendum. There were 3. 919.114 valid votes, 3.444 131 "Yes" (85%), and 574.983 "No" (15%) votes.
2. On 19 November, Alba Kor turned to the National Election Committee, asking it to declare the referendum invalid. In our interpretation of the law the referendum was invalid,

because more than 50 % of the citizens did not vote (See point II/2.) and the law on referenda still defines more than 50 percent as the participation for a valid vote. Independently from the Alba Kor. (The Hungarian Truth and Life Party (MIEP) and the Social Coalition came to the same conclusion)

3. The National Election Committee declared the referendum legal and valid. The committee acted according to law, when it consid-

ered the Alba Kor complaint. At the same time, in a real democracy it is inconceivable that a decision making body should be the one that sits in judgement of complaints made against it.

4. After the NEC rejection the Alba Kor turned to the Constitutional Court in mid-December asking the annulment of the result of the NATO referendum. The MIEP had gone to the CC on the same grounds earlier.
5. The President of the Republic of Hungary thanked both the "Yes" and the "No" voters for their participation.
6. The Prime Minister and the parliamentary parties were overjoyed at the result of the referendum, and hailed it as a great victory. Evidently, this is quite an exaggeration, as more than half of the citizens did not take the trouble to express an opinion.
7. The Prime Minister, in his first post-referendum speech, thanked the parliamentary parties, civil organisations and churches for the success; the no votes he attributed to extremist forces. We agree with his first point- those he praised were used or contributed to all the means, legal or illegal, which helped bring about the "Yes" result. His second point we most definitely reject.
8. At the first post-referendum session the parliamentary group leaders were also ecstatic at the result of the referendum. Only Ivan Szabo, leader of the opposition Hungarian Democratic People's Party treated the no-voters appropriately.
9. The Workers Party and Hungarian Truth and Life Party (MSZMP and MIEP) evaluated the 15 % "No" as their own successes. These claims, which evaluate the results from a purely party-political standpoint, are as untrue and ridiculous as those made in the speech by the Prime Minister.
10. The Alba Kor believes that all NATO opposing organisations contributed to the number of "No" votes. It is impossible and unnecessary to question how many of the half a million "No" votes were brought in by which opposition force.
11. The Ministry of Foreign Affairs provided 4.800.000 HUF to the Europa Studio Communication Ltd. for a six part "educational

film series" on NATO, which was sent to 50 (!) cable television stations free of charge. The Complaints Committee of the National Radio and Television Board - after the submission of the Alba Kor - condemned the firm for unilateral, unbalanced propaganda. (The same firm that produced the NATOPOLY CD ROM.) The NRTB committee was especially critical of the fact that the presenter of the series (Miklos O. Molnar) was one of the firm's owners, and that other television and radio employees were also co-owners.

12. The Ministry of Foreign Affairs provided 2.300.000 HUF for Duna Television (satellite channel) in order to "satisfy the special communication needs of expatriate Hungarians". The final episode in Duna's "NATO Mosaic" screened two weeks before the referendum, featured Foreign Minister Laszlo Kovacs, the main sponsor of the program. NRTB's Complaints Committee condemned the program for unlawful sponsorship and violating the legal obligation to provide the balanced information required by media law.
13. Duna TV had asked the Alba Kor to appear in " NATO Mosaic". By that time the fact of unlawful sponsorship was already obvious, and Alba Kor rejected the possibility of an appearance. Program editor, Laszlo Cselenyi, knew that Alba Kor would complain to the NRTB, and it was in the hope of avoiding a negative decision that he sought to persuade Alba Kor to participate. After we rejected appearance, he attempted blackmail , saying he would use previously filmed materials to show Alba Kor in a negative light. Alba Kor reiterated its rejection, and in a written response prohibited the use of any previously filmed materials. Nevertheless, Duna television used the previously filmed materials. They also broadcast an untrue statement: that Alba Kor had refused to appear in the show for "tactical reasons". With this the program violated the Law on publication of visual and audio recordings (Civil Code).
14. At the beginning of the "NATO Mosaic" program, Foreign Minister Laszlo Kovacs stated that he did not regard the decisions of the National Radio and Television Board as soundly based and justified. He also claimed that the already condemned "Atlantic Ex-

press" fulfilled the obligation to disseminate balanced information.. This means the Foreign Minister confessed in front of the broad public, that he, and his ministry do not feel obliged to abide by the provisions of media law. At the same time he falsely stated that the Alba Kor had asked for 50 million forints (about 40 percent of the whole budget), the truth is that Alba Kor never asked for any support from the ministry.

15. Evidently, Duna Television seriously violated Alba Kor's right to respect for its "good name and reputation". This will be part of the Civil Law case Alba Kor is presenting to the Court, asking for a ruling that 1) the Foreign Minister declared untrue, invented theories about the Alba Kor 2) the Duna Television

unlawfully made use of previously recorded film materials.

16. NATO Supplements still are being published by the daily newspapers; they were contracted for the whole year. They are now exclusively devoted to articles in support of NATO.
17. Parliament on the last working day of the year discussed reports on the referendum from the Chair of the National Elections Committee and Minister of Interior Gabor Kuncze. By an overwhelming majority, Parliament accepted the reports, and the two motions based on them, although the Constitutional Court has still to rule on the referendum.

(We have sent this report to all concerned. The English version is being sent to Parliaments of all NATO member states and Western European and American peace movements.)

Készült:

Az Evangélikus Teológiai Akadémia
nyomdájában a FÉBÉ BT
gyondozásában
1141 Rózsavölgyi köz 3

1998